

II.
C. 10390.
28

Timotej in Filemon.

Sgodba
keršhanskih dvojzhkov.

Spisana
od
Krishtofa Shmida,
poslovenil
Fr. M — zh.

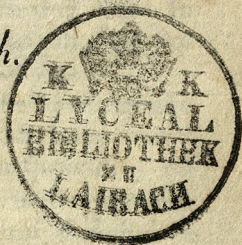
10390. II. C. g. 1.

TIMOTEJ in FILEMON.

Sgodba
kerfhanfskih dvojzhkov.

Špifana
od
KRIŠTOFA ŠMIDA,
poflovenil

Fr. M — zh.

V Ljubljani.

Natifnil, saloshil, in na prodaj jih ima Joshef Blasnik,
na brègu, Nr. 190.

1842.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED

LIBRARY

CHICAGO, ILL. 1892

Pervo poglavje.

Ozhe ino mati.

Stari zhafi imajo sa naf mnogo lepih in uka polnih prigodeb. Med tem je posebno tudi véliki boj, ki so ga kristjani s Turki bili.

Nekdaj so bili Turki silno mogozhni in kristjanam prav strashni sovrashniki. Zlo mesto, ki je bilo sa starim Rimam naj vezhi in naj lepsihi sedesh kristjanskih zesarjov, Zarigrad (Konstantinopel) so osvojili, in naj lepsihi kristjanski tempelj, kteriga je, kakor tudi mesto, prvi kristjanski zesar, Konstantin Veliki, fosidal, v turshk tempelj, ali kakor svoje tempeljne imenujejo, v moshejo pre naredili. Veliko deshél so osvojili, mnogo narodov v svojo oblast dobili.

Med tistimi narodi je imel tudi ogerški narod pred njimi veliko terpéti. Hrabri Ogrri so fizer Turke v mnosih bojih premagali, pa dostokrat so mogli tudi pred njimi omagati.

Shalostno in strashno je te kervave sгодbe prebirati; v strashnih smeshnjavah bojev — v podertijah vojske — ne moremo ne spreviditi, ne sposnati, zhemu Bog tako teshke nadloge zelim ljudstvam poshilja. Pa med mnosimi shalostnimi prigodbami na semlji se vunder sгоди, de se nam Boshja modra previdnost, njegova milost in ljubesen prav prijasno prikashe. Is teh majhnih prigodeb se snamo uzhiti, de Bog vesoljni svet vlada, in vse k modrimu, svelizhanja polnimu konzu napeljuje.

Na Ogerškim se je uk svetiga Evangelja she sgodaj, she v naj starših zhaših, osnanoval. Pervi kristjanski kralj, sveti Šhtefan, je s svojim prisadevanjem keršhansko vero na Ogerškim vfélil, on je nefhtevivne zerkve fosidal, jim duhovne in uzhenike dal, in si tako lepo ime ogerškiga aposteljna pridobil.

Tudi med posnejšhimi ogerškimi kralji so bili moshjé, ki so, kakor vse njih rodovine, od duha keršhanske vere goreli. To prizhuje kraljeva hzhi ki je s nemšhkim knesam sarozhena in po imenu Elisabeta v zeli nemški desheli snana bila. Po nji se nista le kneshka rodova, temuzh tudi Ogerško in Nemšhko bolj poshlahtnila. V posnejšhih zhaših, ko so se hrabri Ogri sa kralja in zerkev Turkam, takrat naj strašhnishim kristjanskim sovrashnikam, in njih nepravizhni mu oroshju v bran stavili, niso bile le rodovine vikšhah stanov, temuzh tudi manj imenitne prav keršhanskih misel in polne poboshnosti in vsake zhednosti. Ismed naj bolj plemenitnih meszhanov je bil kupez Luzij, kteriga so savolj njegoviga veliziga bogastva, she bolj pa savolj njegoviga strahu boshjiga in njegove poshtenosti sposhtovali.

Njegovi someszhani so ga, kakor so she ali zhednost, ali pa bogastvo bolj zhiflali, le dobriga ali pa bogatiga Luzija imenovali. Njegovo sheno Hedviko so savolj njene posebne lepote, she bolj pa savolj njene zhednosti in miloserzhnosti zhastili. V prav frezhnim sakonu sta shivela.

Le dvoje otrozhizhev sta imela, dvojzhka sta bila. Oba bratza sta bila enako dobriga serza, veseliga in prijasniga duha. S svojimi rudezhimi lizami, s svojimi kodrastimi in rumenkljastimi lasmi, sta si bila tako podobna, de jih ni bilo mozh

lozhiti, slasti pa ker sta bila enakó oblezhena. Šhe staršhi bi se bili nad njima motili, ko bi si ne bil vsak svojiga imena dobro v glavo vtisnil. Enimu je bilo ime Filemon, drugimu pa Timotej.

Ime Filemon so si ozhe isvoljili, ker jih je veselilo, de je naj vezhi apostelj Pavel tudi meszhanu, Filemonu s imenam, kteriga je svojiga brata in sodelavza imenoval, prav lep list pisal; mati so pa pri s. kerstu ime Timotej isvolili, ker je Timotej, kteriga je s. Pavel šhe mladenzha shkofa postavil, od njegove matere in stare matere v zhifiti veri srejen in s mladih nog v svetim pismu poduzhen bil. Šklenili so, se pri reji svojih otrok po isgledu teh svetih shen ravnati.

Oba, ozhe in mati, sta bila ne le s jesikam, temuzh tudi s vsim serzam kristjana; sposnanje Jesusa Kristusa sta zhes vse svoje bogastvo obrajtala. Prisadevala sta si oba, tudi svoja fantizha s pervih let Boga in Jesusa Kristusa sposnavati uzhati, in ju ref poboshno in kershansko isrediti. Ozhe fizer niso dosti vtegnili, kupzhija jih je prevezh mudila. Pa mati so imeli fantizhka vedno pri sebi. Ko so pri svojim delu sedeli in shivali, sta oba pri njih stala, in pripovedovali so jima s vfo neshnostjo (Zärtlichkeit) in prijasnostjo poboshne milostne matere, kar naf sveto pismo od ljubeshni Boshje in Jesusa Kristusa uzhi. Fantizhka se kar nista oserla, in dostikrat so jima svitle solse polizih tekle.

Ko sta bila fantizha shešt let stara, so jima mati nevarno sboleli. Ozhe so bili skorej vedno pri njih postelji; fantizha sta pa neprenehama, vsak na eni strani postelje stala in teshko jima je djalo, zhe so ju k jedi poklizali. Ko sta nekiga dne sa miso sedela, sta flifhala, de dekla drugi

pravi: „Oh, nizh upanja ni vezh! Dobra gospa bodo gotovo umerli.“ Oba se vstrafhita, de obledita. K materi koj hitita, se vstopita s povsdignjenimi rokami in s folsami k postelji in v svoji otrozhji prostosti rezheta: „Oh, ljuba mati, profiva val, nikar she ne umrite; o ne sapustite naju! Ljudje pravijo, de hozhete umreti.“ Mati jima do fols ganjeni pravijo: „Ja, ljuba moja otroka, ref zhutim, de ne bom vezh is te postlje vstala, ako ravno bi she rada dalj pri vama ostala. Pa ljubi Bog hozhe imeti, de vaju sapustim, in kar on hozhe, je she smiraj naj bolji. Sdaj me pa hozhe k sebi vseti. Gori je veliko lepshi in bolji, kakor tukaj na semlji. Tam ni ne bolesni, ne smerti; tam se nizh ne vé ne od shalovanja, ne od shalosti; tam je sgol veselje in svelizhanje. Ako poboshno shivita, bota tudi tje prishla!“

Mati so jima v svoji bolesni she mnogo dobrih naukov dajali. Nekiga vezhera, ko so ozhe in otroka pri postelji stali, je na naglama obledela. Proti nebu svoje ozhi povsdigne ter nepopifljivo radoftna in vesela rezhe: „Sdaj o Gospod, me k sebi klizhefh.“ Roko je svojimu filno shloftnimu moshu podala, de bi flovo vsela; obe roke je stegnila in jokajozhima fantizhama na glavo poloshila, ju blagoslovezh: „Kar fim vaju dobriga uzheti snala, — rezhe s slabim glasam, — fim vama svefto in poshteno povedala. Štorita sdaj tako! Ljubesen boshja in Jesufa Kristufa ostani v vajnih serzih! Nepervolita nikoli, tudi ne v naj manjshi greh! V nebesih se bomo so-pet vidili!“ She snamnje svetiga krisha je zhes nju storila; vfa shloftna fta bila sraven nje pokleknila. Ona she nekolikokrat sdihne, ozhi ji vgasnejo in — umerje mirno in frezhno.

Ozhe so oba fantizha she enkrat k truplu mertve matere peljali, preden so jo is postelje v mertvalhko trugo poloshili. Ponovili so jima she opominjevanja rajnke matere; obljubiti jim morata, prav po kerfhanfko shiveti in umreti. S urozhimi solsami jim obljubita, in tudi ozhe-ta solse filijo. Nepopifljivo shalofen in zherno oblezhen je shel sa pogrebam. Fantizha sta shla jokaje in ihtijozh pred njim. Neisrekljivo veliko ljudi je bilo pri pogrebu. Ne ozhefa ni bilo fuhiga. Ubogi so hudo jokali, ki so s poboshno, kerfhanfko gospo, mater sgubili. Naj bolj sta se pa fantizha ubogim in bogatim smilila, ki sta v svojih zhernih oblazhilih, s bledimi oblizhji in sjokanimi ozhmi trepetaje v grob gledala.

„Nesapopadljivo je, — so djali marfikteri ozhe, marfiktera mati, — sakaj je Bog tema otrokama tako dobro mater vsel!“

Duhoven, ki je na grobu navadne molitve opravljal, je flifhal te besede; rezhe sbrani mnosh-zi: Pogovori, ki jih is vafih ust flifhim, me opomnijo besed svetiga pisma: „Ozhe in mati sta me sapustila; Ti pa, o Gospod, me ohranish!“ To so tolashne besede vfm firotam; tako imajo vse firote govoriti. Tema jokajozhima fantizha-ma je dobra mati vseta; pa ko bi jima vtegnil tudi ozhe umreti, ali ju ozhe sgubiti — bi le vunder vfi v teh besedah tolashbo imeli.“

Opomnil je, kako je Joshef, Jakobov fin, she dete naj pred mater sgubil, po tem pa she svojimu ozhetu vset bil; tudi pravi, kako se je bil Bog mladenzha usmilil, ter njemu in njego-vimu ozhetu veliko radoft pripravil. To je du-hoven morebiti s boshjo pomozhjo v duhu pre-roka govoril. She dalje je govoril in tako sklenil

svoje govorjenje s Davidovim besedami: „Mladim bil, in fim se postaral; pa nikoli nisim pravižhniga vidil sapušheniga, ali njegovih otrok kruha profiti.“

Drugo poglavje.

Ukradena otroka.

Po materni smerti je bilo ozhetu in njegovima majhnima sinama prebivalishe v mestu filno shaloftno. Nekoliko milj od mesta je imel na kmetih pri veliki vasi prav lepo selishe. Tje se je sdaj podal. Tukaj je mislil tudi v pokoju svoja otroka odrediti. Vedno ju je imel pri sebi, ne le samo pri jedi in na sprehodih, temuzh tudi kadar je v svoji kamri pri pisarski misi sedel, sta se imela kaj s glave uzhati, pisati ali pa tudi igrati. Ako je ravno imel mnogo opravkov, si je vunder kake dve ure na dan pridobil, de ju je uzhil. V tej nju starosti jima je bil on tukej na kmetih edini uzhenik. Sjutraj in svezher je s njima mólil; s njima je obiskoval ob nedeljah in prasnikih zerkev, in s njima je bil pri boshji flushbi, vsakokrat jima je doma dnevni Evangelji bral, in se s njima od njega pogovarjal. Kadar je s njima na vert ali na polje shel, ju je lepote boshjih del opominjal.

Ta dva ljubesnjiva fantizha sta bila po materni smerti njegovo edino veselje. Pa tudi iszeliga serza sta ga ljubila in v vsm sta mu pokorna bila. Lepi up, ki mu je s milima fantizhama zvetel, mu je tudi bolezhino savoljo sgube neposabljive matere manjshal. Pa kmalo je blasiga mosha novo, she vezhi gorje sadelo.

Vfak teden je mogel nekolikokrat po kupzhij-
skih opravilih v mesto iti; slasti je bilo to ob dne-
vih isplazhevanje bres vfiga odloga potrebno. Neki
dan je mogel sopet v mesto iti, ker je imel s
tergovzi vashen opravek poravnati. Milo se je
od fantizhev poslovil, ju svesti skerbi pešterne,
ki ju je rediti pomagala, she priletni, prav po-
boshni shenski, isrozhil ter obljubil, se svezher
domu verniti. Fantizha ga do konja spremita.
She enkrat ju kufhne, se ufede na konja ter
prozh sdirja.

Pred hiſho je bil lep, velik proſtor; v ſredi
ſo ſtale koſhate dreveſa, in krog in krog je bil
s zvetkami in zvetezhim germovjem ofajen; ſhi-
roka, s zhiſtim peſkam poſuta ſteſa, ſa hojo in
voſhnjo ravno pripravna, ſe je vila okrog po-
dolgaſtiga ſeleniga proſtora. Tukaj ſta ſe fantizh-
ka igrala; vezhkrat ſta na lepi ſeléni travi v ſtavo
ſkakala, ſhogo bila, ali pa po peſhéní ſteſi obro-
zhe v kroge gonila. Vfako jutro ſta zvetke, ki
ſo ſe v novizh raſzvetele, ogledovala; pa niſta ſe
jih dotaknila, ako ravno jima ni bilo prepovedano
jih tergati. Veſelo ſta ljubo prepevanje ptizhev,
ki ſo med zvetkami gnjesdili, poſluſhala.

Ko ſta ſe ſpet daná fantizha ſa podpaſ-ho
okoli grede vodila, vgledata pri zvetezhi roſhi,
ne daljezh od figoviga dreveſa, povesnjenó roſhno
poſodo, ki je bila na ſtrani nekoliko odkruſhe-
na. „Ta vunder ne gre ſim, rezhe Timotej,
vertnar bi imel take raſbite poſode vunder bolj
hraniti.“ Filemon jo vſame prozh, de bi jo kam
drugam preneſel. Pa kako ſe ſazhú dita, ko ptizhje
gnjesdo pod njo ſagledata. Petéro mladizhev
glaſno zvili in odpira male rumenkljaſte kljune.
„To je taſhizno gnjesdo!;“ pravi Timotej „glej

tam starka fkerbno okrog leta; misli, de ji ho-
zheva mladizhe vseti.“ „Nak', nak', rezhe Filemon,
nizh shaliga ne bova tvojim mladizhem storila!“
Zhepino spet nasaj povese, in oba fantizha
nekoliko stopinj nasaj stopita, vidit, zhe bo stara
tashiza spet k svojim mladizhem prishla. Kmalo
spet pride, v kljunu jim muho nese, in smuk-
nje skosi ljuknizo pod posodo. Fanta se tega
veselita, in Timotej pravi: „Prav tako je, kakor
so nama ozhe djali. Ta ptizhiza v niskim ger-
movju gnjesdi, ali pa v majhnih ljuknizah pod
semljo. V tej posodi je she bolj pripravno mesto
sa svoje gnjesdo nashla. Oh kako se bodo ozhe
veselili, kadar jim bova gnjesdizhe s petimi mla-
dizhi pokasala.“

Sdaj je zhedno oblezhen mosh k njima sto-
pil. Ta je pred nekoliko zhasam vezhkrat po
opravkih k nju ozhetu hodil, in ker jima je
vselej kak majhin dar otrozhjih igrabh prinesel,
sta ga fantka prav prijasno posdravila, in koj mu
pripovedujeta, kaj sta bila ravno kar nashla.
Gnjesdizhe sta mu hotla pokasati. „A tisto gnjesdi-
zhe tam? je rekel. To she posnam; to ni nizh
posebniga. Druge gnjesda vama hozhem poka-
sati, de se bota zhudila; deset mladih je v njem;
njih stara, ki sta vedno sraven gnjesda, sta bres
prilike lepsi mem tashize. Svetita se, kakor
sgol slató in shlahtni kamni. In peti snajo tako
lepo — tako lepo, de naj se slavzhek pred nji-
ma skrije. Vidva she taziga nikoli nista flishala in
vidila. Tam v germovju sa vasho hisho je gnjesdo.
Le pojdiva s mano; vama ga bom pokasal.“

Polna radoſti greſta fantka s njim. Germovje
je bilo le kakih ſto ſtopinj od hiſhe. Ko ſta tje-
keſj priſhla, druſiga moſha s dvema konjama sa-

gledata. Vlaki mosh sagrabi urno eniga fanta in se s njim na konja saluzhí. Fantka sta hotla na pomozh klizati, pa mosha sta jima s rutami ufta samashila ju s plajshem prekrila in se v dir dalje spustila.

Proti vezheru pride ozhe bliso doma, pa zhudno se mu sdi, de mu fantizha ne pritezhta na proti; sakaj fizer sta mu vselej radoftno na proti priskakljala. Nikogar ni, de bi mu konja dershal. Š konja stopi in v hifho gré. Vfa drushina je bila v sdolnizi sbrana. Vfi so shalovali in tarnali, in vftarafhijo se njegoviga pogleda. — „Kaj je? Kaj imate?“ jih preftarafhen vprafsha. „O Bog,“ odgovori pesterna, „otrok ni vezh tu, in nihzhe ne vé, kam sta preshla. Po vfi vafi smo po njima poprafshevali; mnogo ljudi smo poslali povfod v gojsd in na jesero ju ifkat, pa vse saftonj.“ „Saj mende nifta utonila!“ rezhe ofkerbnik (Vervalter). K jeseru, kjer sta v zhafi, od miloftniga ozheta spremljena muftahlizhke in pifane kamnizhke nabirala, nifta prifhla. Pa v blifhnjim gojsdu je gojsdNIK (Förfter) êno malih zhifhem in kapizo, ki tam na misi leshí, nafhel; tudi je vidil v mehki semlji sled dveh konj do zefte. Tam se pa ni dal sled konj vezh od mnosih drusih konjskih ftopinj raslozhiti!“

Bled kakor merlizh je ftal ozhe v fredi fvojih sdihajozhkih ljudi. Ozhi in roke je proti nebu povsdignil ter rekel: O mili Bog! Raji bi hotel, de bi mi bila vtonila! Pri tebi bi bila faj v nefefih sdaj lepa angeljzhika! Pa ukradena! — oh to je ftarhno! V kakfhno nevarnofť vtegneta priti, de bi tudi hudobna zhloveka bila! — Pa kamorkoli prideta, povfod, o Bog! sta v tvoji roki.“ Na kolena je padel in s terdno sklenjenima ro-

kama je klizal: „O Bog, obvaruj ju Ti! — Obvaruj ju le pred greham!“ Dolgo je she molzhé mólil, in molzhé vstavshi je shel bres de bi bil svojim ljudem kaj ozhital, v svojo sobo (Zimer).

Tretje poglavje.

Kupzhevavez s fushnimi.

Mosh, ki je bil fantizha ukradel, je bil strahhan hudobnesh. S bogatim Luzijam je skushal barantijo napraviti. Ta je pa kmalo spasil, de ga misli sviti in prebrifani zhlovek kaniti. „Pojdi!“ mu rezhe Luzij nevoljen; „s tabo nezhem nizh opraviti imeti.“ Goluf se je po tem k drugimu kupzu v mestu podal; in sa veliko shtevilo denarjev ga je golufal. Golufani kupez je toshil svojo sgubo Luziju, pri kterim so reveshi in uboshzhiki gotovo smiraj pribeshalifhe in pomozh nashli. Luzij je sa ogolufaniga fkerbel. Golufa so vjeli in ga med isprashevanjem neke mesze v jezho saperli. Poslednjizh mu sodba stezhe. Denarje je mogel poverniti in verh tega she veliko shtevilo denarjev sa kasen (shtrafnigo) dati.

Ta mosh je otroka ukradel, ki nista nizh vedila, kako nevaren zhlovek je on. Vidili so ga v tistim kraju. Neki sosed je terdil, de je taziga mosha, kakor so ga popisali, se okrog hishe plasiti vidil, pa mu ni na misel prifhlo, de se potepuhu tako strashno delo po glavi blodi. Luzij ni vezh dvomil, de je on to storil. Povfod ga je ukasal ifkati, de bi sa svoja otroka svedil. Što slat je sa njegovo glavo plazhati obljudil. Pa vse ifkanje je bilo sahtonj. Nikjer se ni dal vezh v desheli viditi.

Ko je bil hudobnesh svojo sodbo saflifhal in is jezhe prifhel, je od jese do Luzija vef gorel in nizh drusiga ni mislil, kakor kako bi se nad Luzijam smasheval. Vedil je, de ozhetu vezhi shalosti ne more storiti, kakor zhe mu draga otroka ukrade. Vmoril bi ju bil, ako bi se ne bil spomnil, de ju lahko kupzhevavzu s fushnimi proda.

„Inu, vmoriti ju nezhem!“ rezhe svojimu tolovajfskimu tovarshu, ki je bil tudi she savoljo takih hudobij, pa eno leto posneje, sapert. „Ljuba otrozhizha sta. De sta eden drusimu tako podobna, kakor jajze jajzu, je prav redko. Prodal ju bom raji, gotovo bom veliko sa nju potegnul.“

Zhes blishnjo mejo potegne s njima na Turshko v pervo pokrajno mesto. Na Turshkim je v vsakim vezhim mestu na veliki zesti velika hisha, kjer popotniki ostajajo, in se tri dni s potrebnim shiveshem oskerbljujejo. Taka hisha je bila tudi v tem mestu. Ker so pa od zhafa do zhafa mnogi bogati turshki tergovzi tjekej sahajali, je neki bogatejshhi mosh nekoliko sôb (zimrov) napravil, kjer so sa plazhilo bolje shiveli in boljshhi oskerbo dobili. V to hisho gre mosh s otrozhizhama, ostane v obzhinfski ispi, kjer je po dnevu saftonj shivel; pa vunder gre vsaki dan v lepshhi sobe, in gleda, kateri bogati kupzi de pridejo. Poslednjizh pride do Turka, ki mu je bilo Şelim ime, in ki je s mnogoterimi lepimi sukni, svilenimi (shidanimi) rezhmi in krasnimi sagrinjali kupzheval, pa vunder tudi s fushnimi barantal, kar v Turzhii ni le perpusheno, temuzh tudi bres kasni.

Fantizha mu pokashe in ju na prodaj ponudi. Turk mu rezhe: „Prav ljuba otroka sta ref. Dopadeta mi. Pa kaj hozhem s njima sa-

zheti? Dolgo bi ju mogel pitati, de bi le manjši dela fushnih opravljati môgla.“ Ko ſta ſe pa fanta, ki ſta dobro vedila, de ju hozhe v fushnoſt prodati, pred njim trefla in trepetala, in zlo milo jokala; ju vender kupi bolj is uſmiljenja, kakor is ſhelje, s njima kaj perdobiti. „Pri meni bi vunder vtegnila bolje imeti, kakor pri kom drusim,“ rezhe. Plazha prodajavzu, kar mu gre, in ki je bil s kupzhijo doſti ſadovoljen pelje fanta s ſabo v terg, kjer je ſtanoval.

Njegova nekako ſkazhena ſhena ni bila s kupzhijo ravno dovoljena; njegovi otrozi pa ſo imeli nad malima goſtama veliko veſelje. Turk ſelim je pripuſtil ſvojim otrokam s tema kerſhanskima otrokama ſe pezhati, s njima jeſti, jim rezhe vkupej igrati in mnogotere majhne opravke jima da. Toliko zhaſa ju je miſlil obdershati, de bi bila nekoliko odrasla in k mozhi priſhla, in de bi ſe bila tudi od njegovih otrok, kolikor je naj bolj potrebno, turſhko govoriti nauzhila.

Tukaj bi ſe jima bilo ſhe doſti dobro godilo, ko bi ju ne bilo prevezh ſerze po domazhii in po ozhetovim domu bolélo. Naj huje jima je pa djalo, de niſta ſmela s Turkovimi otrozi od Kriſtufa govoriti, in de jima je bilo ojſtro prepovedano, tudi le njegovo ime imenovati.

Zheterto poglavje.

Poboshni vertnar.

V tiſtim tergu je bogat Turk prebival, s imenam Ibrahim, ki je imel velik, lep vert. Poſebniga, prav umetniga vertnarja je imel, ki mu je prav vſhez bil. Selifha in ſadja ſe je tako

obilno pridelalo, de ga niso imeli le samo pri hišhi dovolj, temuzh de so ga tudi mnogo rasprodati mogli.

Nekiga dne sta bila oba fanta v vert bogatiga Turka poslana, de bi v velik jerbas s dvema rozhajema selja nabrala.

Vertnar, she priletan mosh prav zhaftitljive postave, je bil tudi keršhanski fushnik. Ravno je bil veliko gred na vertu prekopal in se v senzi drevesa na travo usedel, de bi oddihnil. Bukve je bral; sraven njega je lopata leshala, velik kof ovféniga kruha in malo kosjiga fira na ploshzhiku, sraven kteriga je verz h vode stal. Ko sta fantizha, jerbas vsak pri enim rozhaju der shezh pred-nj stopila, ju je milo pogledal. Nad nju ljubeshnjivo, pri vřim enako postavo in zhedno ogerřko obleko, ki sta jo she od doma iméla, se je prav zhudil. Prav prijasno ju po ogerřko posdravi ter jima pove, de je njun rojak. Oba se nepopislivo rasveselita, ki sopet svoj domazhi jesik saflishita. Mosh jima sdaj ni bil vezh ptuj; naj vezhi saupanje sta sdaj v njega imela. Vprařha ju, kako sta, she tako mlada otroka imenitnih starřhev, v fushnost priřhla? Poveřta mu svojo sгодba in se sazhneta milo jokati, ko sta svojiga drasiga ozheta imenovala. Dobri vertnar ju miloštno tolashi ter vprařha, zhe sta bila she tudi v kerřhanskim nauku poduzhena? „Kaj pa de, mu rezheta, vero in ozhenash in angelřko zheřhenje sva se nauzhila. Vsak dan te molitve řkup moliva.“ Tedaj, rezhe mosh, molita mi ozhe nash. Koj svoje rozhize proti nebu povsdigneta, molita in pogledata, ko sta beseda sgovorila: „Ki fi v nebesih“ tako poboshno v nebesa, de je mosha prav ginilo in veselilo. Pohvali

ju in pové jima, de mu je Anton ime, in de je kerfhanški duhoven. Oba mu hozheta roko pohlevno kufhniti. Pa ni pripustil tega, temuzh po ozhetovo ju milostno opominja, de naj kerfhanški veri svešta ostaneta in v Boga saupata. „Verjemita mi,“ jima rezhe s poboshnim pogledam v nebo, „milostivi Bog se bo vaju usmilil in sopet k vajnimu ozhetu nasaj pripeljal.“ Duhovni blagoslov jima da, in jerbas s selam in s lepimi zvetlizami napolni. Vsa radoftna hitita domu; pa zvetlize med Turkove otroke rasedlita.

Fantka sta sdaj vezhkrat v vert po selenjav prifhla. Turkovi otrozi so se she prevezh imenitni shteli, de bi jerbas nosili. Prav ljubo jim je tedaj bilo, de sta se fanta tako privoljna delala. In ker sta tudi she zvetke, ktere jima je vertnar privergel, vselej med-nje rasedlila, so djali: „Sdaj nam je she ljubfhi, de vidva jerbas vlazhita; sakaj nam skopi vertnar she nikoli ni tako lepih zvetk in dobriga sadja dal, zhe smo po sela prifhli.“ Fanta sta torej vsak dan v vert prifhla. Poboshni kerfhanški vertnar jima je vselej veliko naukov in veselih rezhi povedati vedil. She sгодaj sjutraj sta se tiste zheterti ali pol ure veselila, ki sta smela pri njem biti. Posneje jima je Œelim dovolil, ker sta ga profila, zelo uro na dan pri svojim dragim vertnarju oŒtati. Te ure so jima bile naj bolj srezhne, kar sta jih v tej nekerfhanški desheli preshivela. Vsak dan sta Boga sahvalila, de jima je tako bogabojezhiga, dobriga duhovna sa uzhenika dal.

Peto poglavje.

Sushniski terg.

Tako jima dvé leti pretezhete. Turk Selim je fantka jel rad imeti in ju ni nikoli mislil prodati. Pa Turkinja ju ni imala take rada. „Kupila sva otroka, in ju dofle redila“ rezhe nekiga dne. Sdaj pa morava gledati, de ju sopet prodava. De bi ju redila in jima obleko napravljala, se prevezh denarjev potrofi. Sdaj sta she v stanu, si kje drugod kruha priflushiti. Zhaf je, de se od hishe dalje odpravita.“ Pa ni bila samogoltnost usrok, de je otroka prodati hotla Škoraj vsaki, ki je v hisho prifhel, je filno hvallil lepoto in pokojnost fantov, nje otroke pa prav malo, ali pa zlo nizh. To si ji je sa malo sdelo. Od teh mal je svoje otroke prav lepo oblazhila, kershanska fanta pa v sushnisko obleko s naj debelishiga sukna, ki se je dobilo. Pa vse ni nizh pomagalo, fanta sta vunder le ljudem bolj dopadla. Enkrat pride ptuja gospa, bogata Turkinja, v hisho, de bi lepo barvaniga suknja s veljbludove dlake kupila. Timotéj in Filemon sta pri niski misi sedela, kjer je vezh turshzhinih kershov leshalo, is kterih sta velike, slatorumene serna krushila. Ptuja gospa sagleda fantizha in savseta rezhe: „Kako sta ta dva otroka lepa! Refnizhno prav savidljiva mati ste vi! Prav angeljska otroka sta.“ Ravno sdaj tudi dva otroka Turkinje v ispizo stopita. „Zhigave ste pa te nemarne spake?“ rezhe gospa. Gotovo sta vashiga soseda? Mislim, de sta v svojih tanzih pa vmasanih oblazhilih prav nepokojna otroka.

„Memo teh dveh fantov tu sta prave mirkuze.“
 Od teh mal ni mogla baba fantov ne terpeti.
 „Ne morem ju pred ozhmi viditi, je vpila;
 spraviti se morata prozh, zhim prej, tim bolje!“

Zhes nekoliko dni je bil v daljezh leshezhim mestu, kjer je pasha tiste deshele stanoval, velik semen. Torej je rekla Turkinja svojimu moshu:
 „Seboj morash vseti fanta na semen, in ju tam prodati. Ne terpim ju vezh per hishi. Eno dobroto jima zhem vunder she skasati. Novo in bolje ju bom oblekla, de se drashi prodasta. Glej tedaj, de se ju snebivà.“

Turku Şelimu to nizeh kaj prav ni bilo. Debel, dobroferzhen mosh je bil, ki se je dal svoji suhi, prepiravni sheni vfiga vladati. Uboga jo; se ufede s fantizhama na vos, in se pelje na semen. Veljbludi s blagam oblosheni so shli sa vosam. Na terg je fantizha, ki sta pred njim shla, peljal, kjer je bilo zhuda ljudi. Kmalo se je veliko ljudi okrog fantizhev nabralo. Ljubesnjava otrozhizha, ki sta si tako podobna bila, je koj vsak sagledal. Vezh kupzov je prishlo k njima: Pa rekli so: „Ko bi fanta le tako mlada in majhna ne bila, bi se she dala dobro odpraviti; pa sa fushne opravila sta she preflabá.“ Dalje so shli.

Dva kupza, en Turk in en Samorez, sta vender voljna bila fanta kupiti; pa tudi pravita, de ne moreta she nizeh delati. „I no, rezhe Şelim, turshki tergovez, svojimu prihodnimu gospodu bota vunder môgla saj pipizo prishgati in kofeta prinesti, ali v vertu zitrone pobirati. Kakor si v kershanskikh deshelah visoka gospoda zhasht stori, zhe ima zherniga postreshnika, tako imajo Samorzi radi beliga fushniga v flushbi,

ako bi ravno sa drugo rabo ne otegnil biti, kakor de bi jim lepo delal.“

Samorez in Turk kupita vsak eniga fantizha. Turk rezhe Şelimu: „Posnašh me, pridi k meni na dom po denarje!“ in prime Timoteja sa roko, de bi ga sabo vsel. Samorez pravi prodajavzu: Pridi s fantam na moj dom, tam ti bom denarje odshtel. Ko pa fanta saflifhita, de se bota mogla lozhiti, sazhneta glasno sdihovati in jokati. „Nak', nak', rezhe eden, svojiga brata objemajozh, nak', ljubi moj Timotej, jes se ne lozhim od tebe; s tabo hozhem shiveti in umreti.“ Drugi pa je rekel: „Najna ljuba mati so umerli, dragimu ozhetu sva ukradena! Drušiga nobeniga vezh nimam sdaj, ko tebe, ljubi Filemon! ne morem, ne morem te sapuštiti. Bog tega obvaruj!“ Vse, ki so okrog štali, je sdihovanje otrok ginilo.

Pafhetova shena je lepá, fi tak podobna fantizha, ker je ravno pri oknu štala, semen rasgledajozh, s velikim dopadajenjem gledala. Sdihovanje milih fantizhev ji je serze omezhilo. Sluga poſhle k prodajavzu in kupzama in veli jima rêzhi: Jes, pafhetova shena hozhem ta dva otroka kupiti; puštite ju meni.“ Vsi trije se pohlevno proti oknu prik onijo. Kupez s fushnimi je shel s fantizhama sa slugam in pokashe gospej otroka. Veliko vezh je moshu plazhala, kakor je mišlil. S solšami v ozheh se je od fantizhev poſlovil, pa vunder vesel savoljo dobriga plazhila dalje gre.

Gospa se je jela s fantizhama pogovarjati in je shelela svediti, kako se jima je godilo. Vse, kar ſta vedila, ji prav svešto in serzhno povešta. Po turškko ref ništa mogla vse povedati. Pa

vunder je vse rasumela, kar sta ji otroka rekla, pa savoljo zhudnih besedi, ktere sta fim ter tje isgovarjala, se je mogla vunder smejati. Ker je otroke prav rada imela, sama pa bres otrok bila, je sklenila, fantizha sa svoja vseti. Djala je, de bo njen mosh, ki je bil ravno po opravih od doma shel, to rad pripustil.

Fantama, ki sta bila dosti zhedno, pa vunder kakor sushna napravljena, je dala lepe turfhke oblazhila narediti. Ko so ji oba fanta v dolsih turfhkih oblazhilih pripeljali, je bila vsa radošna.

„Rudezha obleka, je rekla, se jima prav lepo poda.“ Od vsih strani ju je sgledovala. Fantama to ni dopadlo, de sta po turfhko oblezhena bila. Pa gospa jima je rekla: „Ljuba otrozhizha, tiho bodita! Šej vaju ne bom poturzhila; pa vunder vama zhem druga mati biti.

Šhesto poglavje.

Elmina.

Elmina, pashetova shena, je bila prav dobra gospa, prav blaga in miloštna dusha. Kar je obljubila, je svešto spolnila, namrezh de hozhe fantama druga mati biti. Posebno, prav lepo ispizo jima je dala, ju svoji postreshnizi isrozhila in kerfhanskimu sushnimu, na kteriga se je naj bolj sanesla, sapovedala jima strezhi. Mnogokrat je fanta k sebi poklizati rekla. Kardar so je s svojimi postreshnizami pri shivanju sedela, sta jim fantizha kratik zhas delala. Mnoge rezhi so ju sprashevale, kako se v kerfhanskih

deshelah godi in nju prosto pripovedovanje in shivo opisovanje jih je prav veselilo.

Kadar je Elmina na svoj vélik in lep vert shla, sta jo fanta vselej spremili smela. Marfiktero zvetko sta tu v gledala, katero sta she v vertu svojiga ozheta in svojiga uzhenika Antona vidila, in veselo sta jih kakor stare snanke posdravljala; mnogo prav velizih zvetek blishezhe barve jima je bilo she zlo nesnanih. Fantizha rezheta gospej: Kerfhanfke zvetlize so nama she vse snane; profiva val, povejte nama vender, kako se te turfbke zvetlize imenujejo?“ Elmina se je smejala in jima imena povedala. Fanta sta smela sdaj tudi, zhe Elmina pri njima ni bila, na vert ali pa na dvorishe pri pashetovi hishi iti. Vsak pri hishi je imel urna fanta rad; delavzi na vertu in drushina na dvorisihu so imeli veliko veselje nad njima; she shivali so ju posnale. Koj ko sta se fantizha na vert prikasala, sta labuda, ktera si je Elmina na velikim ribniku na vertu redila, k kraju priplavala, kamor sta jima fanta vselej drobtin metala. Tudi dva velika lovfska pashétova pfa sta jima, kolikokrat sta na dvorishe prishla, veselo na proti priskakala, ker sta jima vselej kaj jesti dala in lepo s njima ravnala.

Mali Filemon bi bil kmalo, ko je vpervizh pfa vidil, veliko samero usrokoval. „Mi smo imeli tudi doma na dvorisihu pfa, je rekel; sultan se mu je djalo!“ K srezhi je te besede le kerfhanfsk fushnik, ki je imel pse pafsi, flishal; posvaril ga je, de naj v prihodnje nizh vezh tako ne rézhe. „Kratko nikar ne, mu je rekel, ako ti je tvoja glava draga! Sakaj Sultana imenujejo Turki svojiga zesarja.

Kadar sta se she fantka v gradu navadila in vedno prav vesela in dovoljna bila, je Elmينا kershanskimu sushnimu, ki jima je doflj šregel, in ki je prav pripraven bil in she dolgo na Turshkim shivel, narozhila, ju turshkiga jesika, brati, pisati in rajtati uzhit. Šushniga je to prav veselilo. Pa on ni bil sam s tem sadovoljen, de bi bil otroka samo turshkiga jesika, brati, pisati in rajtati uzhit; vsako uro se je s njima tudi od Boga in Kristusa pogovarjal. Nekiga jutra je hotla Elmينا po otrozih pogledati. Ispine vrata so bile na pol odperte. Oba sta na sredi ispe klezhala in glasno molila: „O ti ljubi Bog!“ sta rekla med drugim, „Ti ljubi nebeshki ozhe, o blagoslovi, blagoslovi najno drugo mater, dobro Elmino, s svojim najbolshim blagoslovam! Tako milostna in dobra je nama. O daj, de bo Tebe in Tvojiga ljubiga fina, Jesusa Kristusa, sposnala in svelizhana.

Te besede so ji prav k serzu shle. Vezhkrat je tedaj fantizha kaj od kershanske vere sprashovala. Vse, kar sta ji povedala, ji je prav dobro dopadlo. Nekaj vunder ni dobro umela. „Oh,“ je enkrat djala, „s mosham bi rada govorila, ki bi me bolj poduzhiti mogel.“ „O,“ rezheta fanta, „midva veva sa najbolshiga moshha, ki se le dobiti more! To je dobri vertnar, od kteriga sva vam — ali she veste? — toliko povedala. On je poboshen kristjan, uzhen mosh, in zlo she kershansk duhoven.“

„Prav imata,“ rezhe Elmينا. „K sebi ga bom skufila poklizati. Pa ne povejta nikomur, de je kershansk duhoven. To bi ga snalo ob shivljenje perpraviti, Turki bi ga vmoriti vtegnili.“

Ko je bil zhes neke tedne sopet semen,

rezhe Elmina kupza Šelima poklizati. „Hvaleshna fim ti“, mu rezhe. „Kerfhanfska fanta fi mi prodal, s kterima fim prav sadovoljna. Sdaj ti imam pa nekaj narozhiti. Švoj vert bi rada bolj obdelati dala. Kristjani pa bolj umijo verte obdelovati, kakor Turki. Ali mi vesh kakfhniga kerfhanfskiga fushniga pripraviti, ki bi se na to umél? Na te se nar bolj sanefem.“

Moshu je tako govorjenje prav dobro djalo. „Sa eniga she vem“, ji rezhe, „ki je she dovolj pokasal, de vertnarijo dobro umé. Pa ta se bo dal teshko dobiti. Šsushen je bogatiga Ibrahima.“

„Kupi mi ga“, rezhe Elmina, „naj velja kolikor hozhe. Povej bogatimu moshu, de jes njegoviga vertnarja potrebujem. Gotovo se ne bo branil, in pustil mi ga bo.“ Koj ko Šelim domu pride, se k Ibrahimu poda in rezhe mu, de mu vé kupza sa njegoviga vertnarja. Pa Ibrahim mu v svoji nevolji odgovori, de vertnar ni na prodaj. „Kaj fi she smiflish?“ mu rezhe, „moj vertnar je tako jak mosh, in mi tako dobro flushi de ga po nobeni zeni ne prodam. Ne prodam ga, sa nizh ne“!

Ko je pa bogati Turk flifhal, de Pafhetova shena fushniga imeti shelí, se je vdal.

Šelim pride s Antonam v grad in hifhnik pelje oba k Elmini. Ako ravno je bil Anton flabo oblezhen, se je vunder nad njegovo zhaftitljivo postavo savsela. Plazhala je Šelimu, kolikor je sam rekel, in sapove hifhniku fantizha poklizati in rezhe, koj ko je hifhnik s Šelimam odfhel, Antonu: „Zhaftitljivi ozhe! Vafha dva mala uzhenza, Timotej in Filemon, ki vaf tako ferzhno ljubita, kakor otrozi svojiga ozheta, fla mi od vaf pripovedovala. Sdaj imate tudi moj

uzhenik biti. Keršhansk duhoven, kakor ste vi, me sna v tem, kar mi naj bolj per serzu in kar je vsm ljudem naj bolj potrebno, naj bolj na tanko poduzhiti.“

Anton je ozhi in roke proti nebu povsdignil in rekel: „Mili Bog! Kakshne rezhi delash Ti po teh dveh otrokah“! — V tej prizhi prideta vba v sobo (zimer). Polna serzhne radosti sta k njemu hitela ter rekla: „O Anton! vi naji uzhenik, naji drugi ozhe! O kako Boga hvaliva, de vas sopet imava“! Nju veselje je bilo neisrezheno.

Elmina je dala Antona boljše, ako ravno le po vertnarsko oblezhi. S fantizhama je prishla vezhkrat na vert, in se je s Antonam pogovarjala. Turki so mislili, de le Antona sa svet vprashuje, kako se ima pashetov vert olepshati. Pa od lepshiga verta sta se menila, kakor je bil ta — od boshjiga kraljestva. Le od Boga in od-reshenika sta govorila. Nova svitloba ji je to, kar je Anton Elmini pravil v dusho vlivalo. Kerstiti se je dala. Škrivej, le prizha njega, obeh fantov in dveh keršhanskih sushnikov se je pokristjanila in se kerstiti dala.

Elmina je dobila pri kerstu kakor je shelela, ime Elisabeta. Anton ji je od svete Elisabete pripovedoval in to sveto grofinjo savoljo njene pohlevnosti, miloserzhnosti in posebne dobrednosti do ubogih in bolnih hvalil in jo posebno v isgled visokih in imenitnih gospej stavil. Elmina si je tedaj to ime svolila, de bi se vedno na tak lep isgled spomnila in vsa v stopinje te svete gospe stopila.

Šedmo poglavje.

Vojškni vjetnik.

Med tem ko je Elmina dva ljubesnjiva otroka v svojo hišo vsela in poboshniga ali brumniga Antona ne toliko sa svojiga vertnarja, kakor sa svojiga dušniga ofkerbnika postavla, je bil pasha, njen mosh, vedno v Zarovim-gradu. Turfški zesar se je sopet na vojsko nad Kristjane napravljaj in je skušnija mosh v vojskno svetvavnizo poklizal in ga perviga med vojvodi naredil. Vojska se je ref vnela. Elmina je po poslu to koj svedila. Ona in njeni kerfbanfki prijatli so bili sa voljo tega prav shalofni; pa Turki v gradu in v mestu so se veselili in poskakvali.

Zhe so ravno Turki na drugi strani s veliko vojsko na Ogersko udarili, vunder Turki tudi tukaj niso hotli postopati. Sbrali so se, urno grejo zhes mejo, padejo na blishnje mesta, terge in vafi, oropajo hiše, rasorjejo polja, od she nejo zhede, poshigajo ter palijo, in she mnogo vjetih seboj v Turzhijo shenejo.

Vezh vjetih je bilo, pred veliko mnoshizo in pri kritzhanju ljudstva, na velk terg pred pashetovim gradam prignanih, de bi se tam rasprodali. Elmina in fanta so hiteli k oknu, jih vidit. Kar fanta med njimi svojiga ozheta sagledata. Oba s enim glasam, kolikor moreta, saklizheta: „Ozhe! Ozhe! Ljubi ozhe“! Gori se osre vidi dva fantka, po turfško oblezhena, pa ne ve, koga klizheta. Pa she ju je smanjkalo pri oknu. Hitela sta doli in skufla sta, fi

škosi mnoshizo pot narediti. Na obeh straneh se jima je ljudstvo omikvalo.

Ko h ozhetu prideta, mu kolena objameta. Ni ju koj sposnal. „O ljubi, dragi ozhe, sta klizala, ali naju vezh ne posnate? Jes fim vash Timotej! Jes fim vash Filemon“! — O ljuba otroka! rezhe sdaj ozhe s milim glafam: „O Bog, o Bog, kako fim ti hvaleshen“!

Ozhe in finova so se serzhno posdravili in od veselja sjokali. Vezh ni porajtal svojih spon. Srezhen je bil. Ljudje ki so okrog stali, so se zhudili in ginilo jih je; vèzhim so stopile solse v ozhi. Drugi, ki so bili bolj daljezh od njih, so djali, ker so tudi vediti hotli: On je nju ozhe! Njegova finova sta!

Elmina poshlje sluga doli s narozhilam: „Pashetova shêna sheli, de bi se ta vjetnik nji puftil.“

Vojaki ga k nji peljejo. Elmina jih je obilno obdarila ter rekla: „Vsmite sdaj to! Plazhal vam bo, hrabri vojaki, pasha, kadar se verne.“ Fanta sta profila, de bi se ozhetu spone prozh vsele. Gospa sapove vojakam to storiti. Vbogajo in grejo prozh s sponami. Vesela fantka se nista od svojiga ozheta oserla; pa vunder se jima je milo storilo, ki sta vidila, de so se ozhe od takrat, ko sta jih poslednjizh vidila, filno postarali. Pa ref je shalost po smerti drage matere in nepopisljivo shalovanje po ljubih otrozih, in de je bil sam v sushnost odpeljan, ker je imel pred Turki veliko terpeti, njegove lasse sгодaj fede ali five storila in njegov obras sgerbila. Oba fantka je to prav shalilo.

Pa tudi ozheta je velika shalost opadla; krasna turshka obleka njegovih finov mu ni do-

padla. Bal se je, de sta tudi Turka postala. Elmina je vidila njegova shaloft in fi je tudi njen usrok miflila.

„Ne bojte se, ljubi ozhe, in veselite se, mu rezhe. Tudi jes fim kristjana. Bog se je vafhifh dobrih otrok poflushil, de je meni Jesufa Kristufa osnanil. In ta vredni mosh tukaj, ki je kerfhanfski duhoven — Antona mu pokashe, ki je ravno v sobo ftopil — je bil sa njima moj in njim uzhenik. O kako se veselim, de ozheta tako dobrih otrok posnam“! Sdaj se je fhe le ozhe vfiga frezhniga zhutil; glasno je Boga hvalil.

Elmina, fantka in Anton fo fi sdaj prisadevali, Luziju pripovedvati, kako zhudno je Bog vse ravnal. Prav vefele dni je imel tukaj; vfi fo bili frezhni v Bogu. Med tem je vunder ozhe Luzij s svojima otrokama po svoji domazhii hrepenel, slafli pa, ker fo ga Turki, ki fo v gradu bili ali tje prifhli, filno gerdo gledali in foverafhtvo, kar je dobro vidil, le teshko skri- vali. Profil je tedaj gospo, de bi njega in njegova fina domu fpuftila. Pa Elmina mu rezhe: Dokler je vojska, ni varno; v veliko nevarnost bi vtegnili sabrefli. Kadar se pa le mir ftori, val bom s zhafstjo v vafho domazhijo poflala in vam vse obilno povernila, kar fte v vojski sghubili.

Luzij ji je prav dal, in se ji je sa dobroto sahvalil. „Le teshko bi mi djalo, ji rezhe, ko bi tu bres vfiga opravka shivel. Dolgozhafnosti bi ne mogel preterpi.“ Ko je bil fhe doma, se je famo v urah, kadar ni imel nizh opraviti, sa kratek zhaf s vertnarijo pezhal, in se je posebno v reji zvettliz prav umetniga fstoril. Profil je tedaj, de bi mu poboshniga Antona sa vert-

narškiga hlapra dala, kar je tudi Elmina rada storila. Luzij je šel k Antonu v vertnarsko stavbnico stanovat, in oba sta se veselila, de sdaj vkup shivita in svoje shivljenje skup Bogu v delu in molitvi posvezhiti samoreta.

Ofmo poglavje.

Pasha.

Zhes dolgo zhasa pride Pasha nanaglama nasaj. Turki so bili velik boj sgrabili in prav neslaven, jim škodljiv mir storili. Velika derhal ofizirjev in vojakov je shla snjim, ko je po mestnih ulizah jesdel, in vse ljudstvo je skup derlo, de bi ga veselo posdravilo. On je bil pa ves raskazhen in kristjanam ves gorák. Njegovi flushabniki so mu she preden je v svoj grad prishel povedali: „Tudi tvoja shena se je dala kerstiti. Kershansk duhoven, po vertnarsko oblezhen, se je v tvoj grad priklatil in jo je od Mahoma odvernil. She drug kristjan, ki je bil v vojski vjet in sim pripeljan, kteriga so pa tvoji junashki vojaki nji dati mogli, mu je pomagal. — Glej, ravno tam gre sdaj memo! — Tema dvema pasjima kristjanama vse saupa, mi Turki ji nizh vezh ne veljamo! V vsem svojim vedenju bolj kershanske kakor turshke gospe posnema. De bi pa mero napolnila, je she dva kershanska fanta, sinova tistiga vjetiga kristjana, sa svoje vsela.“

Pri tej povesti se je pasha she huje rasferdil in je od slobe skoraj noril. Kakor divjak je po stopnizah hitel, svojo sheno pokarat. Sgoraj na

stopnizah ga brezha, de bi ga prijasno posdravila. Ko jo sagleda, se skušha potolashiti in dosti pokojno ji rezhe: „Ali je ref de si kristjana“? Odgovori mu: „Ref je, kristjana sim! In veselim se, de morem svojo vero v Kristusa odkrito serzhno pokasati.“ Pri teh besedah je ves raskazhen mezh is noshniz sderl, de bi ji glavo rasklal. Pa stotnik (Hauptmann) ki ga je spremil, ga prime sa roko, ga obdershi, in rezhe mu: „Daj ji saj odlog, de se pomisli; ne dvo-min, de bo bolji misli v glavo dobila. Nashi pismouki jo bodo she poduzhiti snali. Le jesizhne svijazhe so jo k veri kristjanov sapeljale; kmalo bo svojo neumnost sposnala in grevalo jo bo. Le odlog ji daj“!

„Naj si bo, rezhe pasha; tri dni odloga ji dam, de se spremisli. Peljite jo v njeno sobo in pasite na njo. Duhovniga pa in uniga prekletiga kristjana mi v jezho versite. Zhes tri dni imata pa bres milosti umreti; obema bom dal glave odbiti in tej nesramnizi tukaj tudi s njima vred, zhe se v tem zhasu ne sbrihta. Vsi trije morejo pa v eni uri umreti.“

Gospa so v njeno sobo peljali in strasho ji dajo. Poboshni duhoven pa in Luzij sta bila v jezho pahnjena.

Timotej in Filemon, sta bila filno shalostna in oparjena, ker bi imeli ozhe v tréh dnéh umreti. Vsim v gradu sta se smilila. Kershanski fushniki so ju serzhno ljubili, sakaj fantka sta jim mnogo dobriga storila, in od hishne gospodine marfiktero dobroto sprofila. Tudi Turki niso ljubesnjivih otrok neradi imeli. Dostikrat so si med seboj rekli: „Prav berhka fantina sta, gotovo bota she kdaj dobra Turka.“ Po svojim so

tolashili fanta. „Vesela bodita fo jima rekli, de-
 vaj pasha ne da vmoriti. Šrezhna se morata
 imenovati, de vama pasha prisanesel! Pa pasita
 dobro, de mu sdaj pred ozhi ne prideta, zhe
 ne bo tudi vama rumeno laskaste glavize odbiti
 dal.“ Fanta sta shla v svojo ispizo, poklekmeta,
 povsdigneta roke proti nebu in s vrozhimi sol-
 sami molita: „O dobrotljivi, milostivi Bog! Uf-
 mili se najiga ljubiga ozheta, nashiga ljubiga
 uzhenika, in dobre Elmine! Reshi jih! Sakaj
 Ti sam samoresh to storiti!“ S besedami svetiga
 pisma, se med seboj tolashita. Slahti tolashne fo
 jima bile Davidove besede, ktere jima je po-
 boshni Anton vezhkrat pravil: „Pravizhni imajo
 veliko terpeti; pa Gospod jih bo is vsih nadlog
 reshil; sakaj on je svest in mogozhen zhuvaj in
 varh vsih, ki so v stiskah.“ Po tem sta sopet
 molila in sopet na kak lep, tolashen govor sve-
 tiga pisma mislita, kterih sta vezh is glave vedila.
 In prosto saupanje v Boga in njegove obljuje
 jima je serza pokrepzhale. Potolashena sta bila
 in popolno vpokojena.

Deveto poglavje.

Beg.

Šerzhno sta sdaj fantka shelela svojiga ozhe-
 ta v jezhi obiskati: Šoldat, ki je pri njem na
 strashi stal, je bil Turk, pa v svojim serzu ni
 ravno kerfhanske vere sanizheval. Šamo is strahu
 pred pashetam je svoje misli sakrival. Fantka
 sta ga profila, de bi ju k ozhetu pustil, „Pustiti
 vaj hozhem, jima rezhe;“ pa skrivej se ima

to sgoditi. Pridita nozofshno nozh sopet.“ Uro jima pove, kedaj bo na strashi. Od tod gresta k jezhi svojiga poboshniga uzhenika. Tukaj je bil pa turshki vojak na strashi. Slo sta ga s solsnimi ozhmi profila, de bi ju k njemu puftil. Pa terdnoserzhno in ojstro jima stran iti rezhe. Skufhala sta potem Elmíno viditi. Pred vrata nje sobe (zimra) prideta. Dva Turka s golima mezhema pred vratmi stojita. Prav plashljivo in umno sta ju profila. Pa eden vojakov kratko rezhe: „Nèzh ne bo, prepovedano je.“ Drugi pa vsdigne svoj mezh ter rezhe: „Pojdita, ali—.“ Shalofstno se verneta.

Ko se je nozh storila, se smusata pred ozhetovo jezho. Jezhe so bile k gradu prisidane. Voska stesa je vanje peljala. Zhuvaj je pri lampi, ki je na mosovshu gorela, laterniza prishgal, jo da fantkama, jima vrata odpre in ju v jezho spuhti.

Ozhe je v temni jezhi, ktero je laterna le slabo rasvitlila, sedel. Oba sta prednj na kolena padla, in se nad kervavo smertjo jokala, ki ga je prizhakovala. On jima pa rezhe: „O ljuba moja otroka, tiho bodita! Kar je Bog zhes me sklenil, se bo sgodilo. Soper njegovo voljo, se mi ne more nobeden las skriviti. Njegova volja naj se sгоди! Ako mi je smert namenil, se veselím, de bom svojo vero v njegoviga ljubiga fina Jesufa Kristufa s prelitjem svoje kervi pokasal.“

„O to je dobro, rezheta fantka, k temu sva tudi midva pripravljena. Pa zhimu bi se dajali opoklimu pašhetu moriti? Vfi ti Turki niso imeli pravize, naf v sushnost odpeljati. Beshite! Lakko vam je to. Vojak, ko je pri val na strashi, je dober zhlovek, pa lén, saspan

Turk, namešt de bi na strashi stal, se je pa usedel, in ne bo dolgo, de bo saspal. Potlej pa lahko uidemo. Sa skrite vratiza veva, ki po vertu vun na polje peljejo.“

Ozhe se je pomislil in je bil pripravljen. Eden fantkov se splasi k vratam. Nasaj pride in tiho rezhe: „Vojak na strashi she spi in silno smerzhi. Beshimo tedaj“! „Naj se sгоди tadaj v Boshjim imenu“! rezhe ozhe. Ta kraj posnam. Zhes dve gore bomo imeli iti po tem pridemo v gojsde in dofeshemo s boshjo pomozhjo ker-fhansko mejo.“ Ufhli so.

Luna je jasno sijala. Šrezhno so zhes pervo goro prifhli, ako ravno so se vezhkrat skosi goste germvovje plasiti in zhes skale plesati mogli.

Dan se je sazhel na nebu shariti. Lahko so sdaj dalje popotvali prek shiroke doline in pridejo do druge gore: Sdaj pa na enkrat levsko trobenje, klopot vezh konj in lajanje plov saflifhijo. „To so lovzi“, rezheta fantka. Pa ozhe jima rezhe: „Bojim se, de so to pashetovi ljudje! Njegovi poljski lovzi na konjih so ktere sa nami poshlje, de bi nas vjeli. Skriti se moramo, de odidejo.“ Pod hribam vidijo votlino v skali, ktera je bila spredej s gofhavo obrashena, in va-njo se skrijejo. Konjiki so prifhli zhe dalje blishej v dolino. Ozhe je v votlini pokleknil in molil: „O ljubi dobrotljivi Bog, refhi moja otrozhizha“! Bal se je, de bi pafha v svoji slobi tudi uboga, nedolshna otroka vmoriti dal. Fantka fta tudi sraven ozheta pokleknila, roke povsdignila in molila: „O ljubi Bog! Le ozheta nama tako hude smerti refhi! Vmori raj naji oba! Vsemi najno shivljenje sa njegovo.“ Ozhetu so prifhle nad to prosto ljubesnijo solse v ozhi.

„Kakor sim reven mosh, je rekel, sim vunder
srezhen ozhe.“ Ref sim srezhnejshi kakor pasha
in she srezhnejshi kakor Sultan.

Hropot konj in psov je spet potihnili v dalji.
„Hvala bodi Bogu, rezheta fantka; sdaj gremo
tudi mi lahko dalje!“ She ne sdaj, rezhe ozha,
nismo she v varnosti. Na mah v votljini se je
ufedel in fantka sraven njega. Vsi trije so she
le sdaj zhutili, kako de so od hoje po gorah
trudni. Tudi sta she fantka jela lazha prihajati.
Šnozhi, in skorej zel vzherajshni dan nista od
shalosti nizh jedla. Pa pezhenke in sadja sta si
pri svoji vezherji prihranila, de bi ozhetu v je-
zho nefla; sakaj vedila sta, de mu nizh ne dajo
rasun vode in plesnjeviga kruha. Vsak en kof
pezhenke in jabelka sta sdaj is arsheta vsela.
Oba kmalo sta rekla: „Nate, ljubi ozhe, jejte!“

„O ljuba otroka,“ jima rezhe ozha vel gi-
njen, „le vidva jejta. Jes she nisim lazhen.“
„O le jejte,“ rezhe Timotej, „imava she vezh.
Glejte!“ She en kofizhek pezhenke in dva ja-
belka je na mah poloshil. Pa ozhe jima rezhe:
Jejta, ljuba deteta, le jejta in prihranita si, kar
imata od vezh. Vama bo she slo treba. Ne
pridemo she kmalo do ljudi, de bi vam kofizhek
kruha dali. „Oh ozhe,“ rezhe Filemon, „zhe
vi ne bošte jedli, pa she midva ne bova.“ Fan-
tek je pezhenko in jabelka na stran poloshil.

„Vsi skup zhemo tedaj jesti,“ jima rezhe
ozha, pa poprej se moramo Bogu sa dobrotlivi
dar sahvaliti. Oba sta poboshno roke povsdigni-
la: „O dobrotljivi Bog,“ je rekel Filemon, „sa-
hvalim Te, de pustish shito in sadje rafti!“ „In
tudi,“ rezhe Timotej, „de si nama ljubi, dob-
rotljivi Bog, to misel dal, de sva pezhenko in

jabelka seboj vsela.“ Od lakote bi kmalo v tej pušhavi umerli.

Vsi trije so veseli jedli. Sjutrajna sarja jim je votljino sharila in tamnoto rasfvitlila. „O kako je Bog prijasen,“ je rekel Timotej, „de je krasno sjutrajno sarijo vstvaril!“ Filemon rezhe: „Kako se morejo vunder ljudje, kadar prijasno jutranjo sarjo vidijo, med seboj tako kiflo gledati! Kako morejo she tako neufmiljeni biti, de kri svojih bratov prelivajo!“

„Hvalimo in zhasimo Boga, jim rezhe ozhe, ki nam je ljubo sjutrajno sarjo ustvaril, in sdaj svoje solnze zhes dobre in hude priti pufti. V tem zhemo njegovo ljubesen sposnati, mu v nji enaki biti in tudi svoje neprijatle ljubiti!“

Defeto poglavje.

Nova nevarnost.

Lovski roj je sopen sabuzhal in smiraj blišhej se flifhi. Ref je bila le lovshina. Pasha je v okolifhini lovil. Od jese nad kerfhanfskim duhovnam in nad ozhetam fantov in od shalosti nad svojo sheno ni zelo nozh ozhi stfifnil. She davno pred dnevam je tedaj vftal in se na lov podati namenil. „Lov mi bo morebiti muhe is glave isgnal,“ je rekel. Nizh she ni vedel, de je Luzij sbeshal. Vojak je dobro vedel, de jetnika vezh v jezhi ni; pa fi ni upal tega povedati. Le kljuzh je is vrat potegnfil, ga v shep vtaknil, in s pušhko v rokah sem ter tje hodil, kakor de bi se nizh ne bilo sgodilo. „Zhe bodo hotli vediti,“ je djal, „kam je jetnik preshel, porezhem, de ne vem.“

Med tem so se lovzi votlini smiraj bolj blishali. Sdaj sazhnejo pfi glasno lajati. Dva velika lovfka pfa sta prishla v votlino in skazheta in lajata veselo, s repam migljaje okrog fantov. Pafhetova lovfka pfa sta bila. Sled fantkov sta svohala in po njim sledezh sta veliko vselje imela, de sta svoja dobrotnika sopet dobila. „Oh dobre, svefte shivali,“ jima rezhe Timotej, „ne vesta, kako nam sdaj hudo vstresheta!“ Filemon pogleda is votline in rezhe ves prestrafhen: „O ljubi moj Bog, pafha sam je. S konja je stopil, in s napetim lokam pride ravno proti votlini! Oh Bog kako se nam bo godilo!“ Od strahu sta se trefla in trepetala.

Ozha jima je rekel: Ne bojta se, ljuba moja deteta! Nizh se nam ne more sgoditi, kakor kar nam je Bog namenil. Gospodova volja naj se sгоди!“ Rekel je, de imata bolj nasaj stopiti in prednju se vstopi ju varvat, in svoje perfi naj prej smerni streli pomoli.

Pafha stopi pred votlino s upam, de bo kako sverino dobil. Vidil je, de se v temni votlini nekaj giblje in ravno je mislil strelo sproshiti — kar sagleda, de ni sverina, temuzh zhlovek.

Na tla je spustil lok in savpije ves serdit v votlino: „Kdor koli si, pridi vun!“ Luzij is votline stopi in mirno obstoji, bres de bi snamnje strahu ali bojezhnosti pokasal.

Ali si Ti! Ti! je savpil pafha ves divji, ti moj jetnik! Ti si se predersnil, meni uiti? Nizh ti nima to pomagati! Preden dva dneva preideta, ti bo glava odbita. „Na noge,“ rezhe svojim ljudem, „prite in sveshite ga.“ „In vidva, sapove, dvema lovzama na konjih, ga vsameta

med svoja konja, ga peljeta nasaj, ga v spone sakujeta in v naj strahnejši jezho v turnu versheta.“

Ko fantka vidita, de drasiga ozheta veshejo, stopita is votline in profita milosti in usmiljenja. Kaj, savpije pasha, vidva sta tudi tu! Kakšni hudobnesh je ta mosh, ki je mlada fushnika, ki ju je pashetova shena drago kupila, speljati hotel.“ Ako je ravno ves od jese gorel vunder ni mogel ljubesnjevih fantkov, ki sta s solsnimi ozhmi svoje rozhize proti njemu vsdigovala, bres vsmiljenja gledati. „Tema otrokama,“ je rekel, „ne morem sameriti, de sta s svojim ozhetam ufhla. Sa to ne saflushita kasni, to sta prav storila. Sakaj mosh je vunder, ko bi bil she tako hudoben, nju ozhe! — Vsaki od vaj dveh lovzov vsemi eniga fantka na konja, de ju nasaj v grad prineseta.“

Ves nejevoljen je pasha dalje jesdaril in lovil s svojim derhalam. Fantka sta bila nasaj v grad prineshena, nju ozhe pa je bil v strahno podsemeljsko jezho vershen.

Enajsto poglavje.

Skushnjave.

Pasha Abdala imenovan ni imel nad lovam vezh koker fizer veselja. Jeleni in koshute so prav bliso njega hodile, pa komaj jih je vidil. Štrahno mu je bilo misliti, de je sdaj Elmina njegova shena tudi med kristjani, ktere se je do smerti zhertiti saklel. Pa vunder she ni ljubesen do shlahtne gospe, ako ravno je bil ves jesin,

v njem vgašnila. Šerd in ljubesen sta mu v serzu fkup gorelá. V prav nepokojnim in shaloštnim stanu je bil; vfa njegova dušha je bila v nepokoju, kakor morje, kadar ga nasprotni vetrovi tepejo. Zeli dan je nemirno v gojsdu sem ter tje jesdaril, de se je svojim ljudem vef smefhan sdel. Šhe le proti vezheru se je sopet nasaj v melto vernil. Prepovedal je lovzam na rogove trobiti. Prav tiho pride nasaj v meštu. Po shaloštnim dnevu je imel prav nepokojno nozh. Koj ko se je dan naredil, da pafha tri turfhke duhovne poklizati, ki se Imami imenujejo, in jim rezhe: Mislim de ste vi naj bolj uzheni, pridni in sgovorni vfh Imamov; sato fim vaf sa vashno opravilo isvolil. Pojdite k moji gospej in pogovorite jo, de svoji novi veri odpove in sopet nafho vero na-se vsame. Zhe mi to storite vam bom dal vsakimu teshko mofhno slata. Obljubijo mu, kar bo mogozhe fi prisadjati in ne dvomijo, de se bodo narozhila frezhno snobili. Pa vezh kakor dve uri se s njo pogovarjajo, in se k pafhetu vernejo s ramami pomigajo in rezhejo s shaloštnimi obrasi: „Povedati moramo, de se ne da nizeh opraviti! Zhudno se je shena spreobernila. Ne vemo kakshen duh is nje govori. Nismo se mu mogli — ozhitno ti povemo — soperstaviti.“

Pafha je vezhkrat podnevu sdaj to sdaj uno postreshnizo, ki je imela njegovi sheni sfrezhi, poprafheval: „Kaj dela: rezhe eni, kaj pravi, ki ji hozhem glavo odbiti dati? Ali je prav huda zhes me? Ali me sovrashi?“ „O nak, mu odgovori postreshniza, prav nizeh ne, she smirajte ljubi, kakor prej.“

„Ali nizeh ne spremeni svojih mifel?“ je drugo

prafhal. „Le moli sa tebe, mu ta odgovori, de bi se ti spreobernal!“ „Ali morde vofhi, ji rezhe ves vesel, de bi jo ne dal umoriti?“ od tega mu odgovori postreshniza, ne rezhe tvoja gospa ne besede. Nizh enaziga ne sheli, kakor de bi se dal tudi ti kerfčiti. Svelizhanje pravi, ktero jes zhutim, bi tudi svojimu gospodu privofhila!“

Pafha je vkasal Zerino, pervo postreshnizo, v ktero je njegova shena smiraj naj vezhi saupanje imela, pripeljati. „Ti pri nje naj vezh veljash, ji rezhe, ti si imela s njo od otrozhjih let opraviti. Ti vse samorefh pri nje. Govori ji vunder na serze, de kerfhansko vero opusti in fopet turfhko nase vsame.“ „Saj ji vedno govorim, pravi Zerina, de naj ne deva svojiga mladiga shivljenja v take nevarnosti. Pa rekla je: „Raj zhem umreti, kakor se Kristufu, svojimu boshjimu odrefheniku odpovedati.“ „Saj si vunder le misli, pravi pafha, de ji le shugam, in de je ne bom dal umoriti.“ „Prav dobro si to misli, mu rezhe Zerina, de bi ti to ftoril, ker bi ji bil, ko bi ftoznik Omar ne bil branil, ref glavo preklal.“ „Ali se pa ne boji smerti?“ jo prafha pafha. „Prav nizh ne, pravi Zerina. Jes ne umim te gospe. Jokaje in ihtijozha fim ji djala: Oh, tak bo mogel vrat prefekan biti! Tak bo mogla lepa glava pod mézhem pasti in se po kervavim prahu valati? Prav shivo fim ji pred ozhi postavlala, kako je to ftrafhno! Hu, mene same je bilo grosa! Ona pa se je posmehvala ter djala: „To je le, kakor se s ozhmi trene, saj moj duh potem v nebefa pride. O kako hrepnim neisrezheno po tisti veliki lepoti in fvitlobi!“

Vse svoje dni she nisim vidila gospe tako vesele in shidane volje. Prav zhudno je to! Kristjani so zhudni ljudje; mislim, de mora ker-shanstvo vunder svojo mozh imeti. „Jes pa mislim, ji rezhe pasha nevoljen, de tudi tebi ne manjka dofti, de nisi kristjana!“ Šerdito jo pogleda, se oberne in gre.

Próti vezheru je hotel Abdala v vert iti, se sprehodit. Na stopinzah ga mlada fushniza s imenam Orma srezha, ki je pri njegovi soprugi ali sheni sa dekliza flushila in kateri je ravno kosarz vode nesti hotla.

Vidil je, de ima vse objokane ozhi in rezhe ji: „Ti si prav slo jokala dekliza! Ali se ti Elmina zlo tako slo smili?“ „Oh, mu odgovori fushniza, komu bi se ne smilila? Tako je dobra in kar jo zhaka je tako strashno!“ „Ali se tudi ona slo joka?“ jo prasha. „Ne tako slo, kakor mi vfi, ki smo pri nje. Mislim, de se le joka, ker se ji smilimo. Prav mirniga ferza je.“ „Kaj pa pozhne zel dan?“ jo dalje prasha. Dekliza mu odgovori: „Vedno bere in moli, sdaj tiho sdaj glasno; tudi sa tebe moli in sa vse naf.“ „Povej mi po pravizi, ji rezhe, ali so ji njene drushize tudi prav na ferze govorile, de naj se ne pusti tako daljezh isiti, de bi umreti mogla?“ „O kaj pa de, mu rezhe fushniza, pa odgovorila je: Sa tega ki je svoje shivljenje sa mene dal rada umerjem!“ Vse njene postreshnize, in vse njene priyatlice so jo profile s objokanimi ozhmi in s povsdignenimi rokami: „O bodi sopet Turkinja, kakor me!“ Pa rekla jim je: „Raj se dam s rasbelenimi kleshami rastergati.“

Pasha je preklinjal to terdovratnost; tako je njeno stanovitnost imenoval. „Naj si pa bo tedaj

je sakrizhal, zhe hozbe tako imeti, naj se iside njena volja!“ Tik svojiga gradu je vkasal kervavo miso postaviti; kar se je she tisto nozh posno pri baklah sgodilo.

Dvanajsto poglavje.

She ena teshka skushnjava.

She preden se je drugi dan napozhel, je bilo she vse ljudstvo mesta na nogah. Škorej vfi ljudje, rasun kershanskih sushnikov, so rekli, de se kershanskimu duhovnu prav sгоди, de se mu glava odbije in veselili so se, de bodo mogli njegovo kervavo smert gledati. Ozha dvojzhkov se je marfikterimu smilil. „Savoljo njegovih otrok, jih je djalo veliko bi she imeli ozhetu prisanesti.“ Prav ljubesniva detzhka sta! Kadar sta tako poturshko oblezhena sa podpajsiho se dershaje polizah shla, je imel vsak veselje nad njima. V zelim mestu ni lepshih mladih Turkov te starosti. Sraven sta pa prav ponishna in s vsakim prijasna tudi s najrevnisthmi otrozi: „Ne imela bi se s ozhetovo smertjo tako shaliti.“

Savoljo prihodne smerti pashetove sopruge so vfi tarnali. „Ni samo naj lepshi temozh tudi naj dobrotliivshi gospa v zeli desheli!“ so rekli ljudje. Kolikokrat je pashetovo jeso vkrotila, koliko dobriga je s svojimi proshnjami mestnizhanam storila! Uboshzhki v mestu so solse tozhil. „Nasha naj vezhi dobrotniza je bila, so vfi s enimi ustimi govorili, nasho pravo mater homo s njo sgubili.

Vse turshke shene v mestu, bogate in vbo-

ge, fo bile vse nad pašhetam hude. Tu se ne more vezh perst zhes ufta dershati, to je prefilno, to je pre terdoserzhno. S tem daje nashem moshem pregerd isgled! kako bodo ti v prihodno s nami ravnali! Ref je to se mora rezhi, de se je shlahtna gospa hudo pregreshila, de je sdaj kristjana. Pa pri vsem tem sna she dobra shlahtna gospa ostati, kakor je dosdej bila. Kar je refnizhno, se sme povedati. Veliko kerfshanskih fushnikov je boljih med nami, kakor nashih turfhkih.

Nihzhe pa v zelim mestu ni tako skerbel, ni bil tako nepokojen, kakor pašha sam. Ko se je jutro shaloftniga dneva she komaj sazorilo, je vkasal Abdala hrabriga štotnika Omarja poklizati, in rezhe mu: Ti junashki Omar, si she eden pot Elmini shivlenje reshil. Ti si me, ki sim ji glavo preklati hotel, sa roko sagrašel in si jo tako pred smertje obvarval. Na tebe se gotovo sanese. Saupanje in hvaleshnoft pa veliko perpomoreta. Pojdi k nji in rezi ji: „Zhe hozhe sopet se k moji veri spreoberniti, zhem duhovnu Antonu in ozhetu fantov shivlenje pufiti.“ Na to se bo podala, smerti svojih prijatlov ne bo hotla. Pa prav shivo ji pred dušho postavi; rezi ji: „Glej dvema zhlovekama lahko shivlenje prihranish, fajne bodi nju smerti kriva.“

Štotnik gre in vse ji svefto in poshteno pove. Elmina ga poslušha in dolgo molzhi. Zhes dolgo rezhe: „Oh v takih velikih nadlogah sim reva!“ Jokati se je jela in roke meti. „Bog ve, je rekla, kako rada bi tema moshama, ki sta tako dobra in nabóshna, shivlenje prihranila! Pa pod to pogodbe mi ni mogozhe. Mojima prijatlama, bratama v gospodu, bi tudi shivlenje, zhe bi se jima

tako pustilo, ne bilo prijetni dar. Moja nestanovitnost bi jima shaloft delala she do smerti. Bolj je, de vsi trije umerjemo; in v kratkim smo, preden ena ura pretezhe, vsi trije skup v nebesih!“

Mlada sushniza Orma ji je tiho sheptala: „Stori se le tako, kakor de bi se Kristusu, kteriga svojiga gospoda imenujesh, odpovedati hotla. Rezi le samo s jesikam, de si sopet Turkinja, saj v serzu lahko kristjana ostanesh. In tako vam bodo vsm trem shivljenje pustili.“

„Tudi samo s uftmi, ji odgovori Elmina, ne smem Kristusa sapustiti.“ Sakaj on pravi: „Kdor mene pred svetam sataji, tega bom tudi jes enkrat pred svojim nebeskim ozhetam satajil.“

„To so njegove besede. V serzu in s uftmi terdno va-nj verjem. Pripravljena sim umreti.“

S teshkim serzam in shaloftnim oblizhjem je nesel Omar Pashetu tu odgovor. „Sdaj si, rezhe Abdala, vezh ne vem pomagati. Pa eno zhem she poskusiti. Umorjenje njenih kershanskih prijatlov mora tudi gledati. Kadar bo vsdigneni mezh, odsekano glavo, vrelo kri vidila, ji bo to vse druge misli v glavo dalo. Grosa jo bo obshla in omedlela bo. Mehke gospe ne smejo kervi viditi. In kadar se bo sopet sbrihtala, bo rekla: „Nák, tako se mi ne bo godilo. Švojimu moshu zhem biti pokorna; Turkinja zhem ostati.“

Pa stotnik mu rezhe: „Dushna mozh te zhudne shene je taka, de bo teshko tako govorenila.“ Abdala mu rezhe: „She nekaj mi pride na misel. Ozheta fantov zhem perviga umoriti vkasati. Kadar bo to kervavo igrasho vidila; bo gotovo umorjenje kershanskiga duhovna vbriniti hotla. Šposhtovanje duhovna, usmilenje jo

bo premagalo. Ne dvomim tega. Na mosovsh s kteriga se ravno na kervavo miso doli vidi, naj se pripelje. Ako pri svojih mislih ostane, pa tudi jas pri tem ostanam, kar sim sklenil.“ Pa pri vfi njegovi termi vunder ni mogel biti dobre volje.

Trinajsto poglavje.

Luzi na kervavi misu.

V gradu je bilo vse tiho in shalofno, pasha je nepokojen in poln prizhakovanja bil in le Elmina je mirno in velela smerti prizhakovala; svunaj se je neishteta mnoshza ljudi okoli kervave mise nabrala, okrog ktere so turshki vojaki, janizharji imenovani, stali. Vse okna hish, ki so bile na tershifhu, so bile polne ljudi. Veliko ljudi je bilo she zlo na strehah. Obsojenje take imenitne gospe, sopruge pashetove, je bilo kaj redkiga in tako nesafshhaniga, de je hotel vsak gledati.

Ko se je Elmina od dveh postreshniz spremljena na visokim mosovshu med grajskimi urati prikasala je mnoshiza jela mermrati. Veliko jih je tiho sdihvalo, veliko glasno tarnalo. „Glejte jo, tu je!“ so nekteri rekli. „O kdo bi se te krafne gospe ne usmilil.“ Kerfhanski sushniki med mnoshizo so molili: „O Bog vsmili se je; o Jesus pomagaj ji Ti;“ Vsh ljudi ozhi so bile na njo obernene. Vsa bela je bila oblezhenana, bres vse lepotije slata in drasih kamnizhev. Sagrinjalo je ras oblzhje potegnila. Nekako blede je bila, pa vunder mirna in bres strahu. Proti

nebu je ozhi povsdignila, roke sklenila in molila tiho. Nihzhe, ki jo je tako vidil, ni bil bres ganeniga serza. Neisfhtete solse so bile prelite.

Sdaj stopi pasha s velikim derhalam ofizirjev in flushabnikov skosi vrata gradu na vsvisheni proftor, kamor je bilo vezh stopniz. Pasha je bil v svoji dolgi, nagubani shkerlatasti obleki in s sablo opasan, ktere konz in noshniza se je od slata in demantov blifketala. Na glavi je imel veliko, ko sneg belo turfhko savijazho ali turban s velikim peram. Njegovo oblizhje je bilo prav ojstro in tamno. S svojimi svitlimi ozhmi pod zhernimi obervi, s svojim sakrivenim nosam, s dolgo zherno brado je bil prav berhk mosh. Njegova postava je imela nekaj veliziga. Kader se je drugikrat ljudem pokásal, so ga vselej s glasnim vukanjem posdravili. Donal so pa vfi molzhali, tiho je bilo, ko bi bilo vse pomerlo.

Blagiga Luzija pripeljejo, od vezh Janizharjev spremljeniga. Terdno je stopal na keravavo miso. Rabeljnov flushabnik mu je spone odklenil, in savratno ruto odvesal, de je frajzo s vrata odvihal. Rabelj s bosim mezhem je bil pripravljen. Luzi je v nebo gledal in molil. Njegova postava se je vsm prav zhaftljiva sdela in she bolj zhaftitljiva in lepa, kakor pashetova s vfo lepotijo. Lepo ga je bilo pogledati in veliko ljudi ki niso bili shelesniga serza, je bilo ganenih. Sdaj Luzi na povelje rabeljna poklekne. Rabelj je s vsdignenim svitlim mezhem zhakal, de bi bil pasha po stari turfhki shegi snamnje sa vdariti dal.

Pa kar pritezheta sinova dobriga ozheta na

oder: „O ozhe, ljubi ozhe! savpijeta oba jokaje in ihtijozha, in mu padeta okrog vratu. Tak naj morate sdaj sapustiti! Tak morate umreti!“ Ozha sbe enkrat vstane, objame sbe enkrat vraziga fantka in kufhne: „O ljuba moja otroka! je rekel s glasnim, mozhnim glasam. Nebojta se, ne bom vmerl ne! Vezhno bom shivel, sdaj grem k Bogu! Sdaj bom — o kako se veselim! oblizhje nashiga boshjiga odrefhenika vidil. Tudi vajno ljubo mater bom gori v nebesih sopet vidil. Posdraviti jo hozhem v vajnu imenu. Bog, ozha vseh firov, vam bo ozha in mati.“ S snamnjam svetiga krisha sdaj sbe oba posnamnja; ako ravno je dobro vedel, de se bodo Turki nad tem jesili.

„In sdaj, rezhe, vaj isrozhim Bogu in njegovi milosti. Prava kristjana bodita in dobra zhloveka, in vse bo dobro. V nebesih se bomo sopet vidili. S bogam!“ Fantka sta se nekaj tiho pomenila in potem glasno rezheta: „K pashetu morava iti! govoriti imava s njim!“ Hitela sta doli po stopinazah. Ljudstvo se jima vmika. Hitela sta k pashetu in pred-nj se versheta.

„Kaj hozheta? je oistro rekel. Jes vajnimu ozhetu ne prisanesem. Ne profita me tedaj, de bi mu shivljenje pustil.“ „Oh nak, rezheta fantka; ne profiva sa njegovo shivljenje. Veva dobro, de bi nizh ne pomagalo. Profiva te, naj tudi midva umerjeva!“ Kako? kaj? rezhe ves savset; vidva profita, de bi vkasal vama glave odbiti? Ali vaj to veseli?“

„Veseli naj, veseli, mu rezheta, najna ferzhna shelja je to!“ „Kako moreta to sheljeti? rezhe. Sakaj me kaj taziga profita?“ „Oh mu odgovorita oba, rada bi shla koj s ozhetam v

nebesa. O kako bo to veselo, kadar bodo rajnka mati, ozheta in finova sagledali! Kako se bomo vfi veselili!“ Pafha ogleduje oba fantka. Vezh se ne jokata. Nju ljubesnive oblizhje so bile ako ravno od sols mokre, vunder jasne in vesele, „Oh mu rezheta sopet oba, stori vunder kar te profiva!“ Pafha, ki je serzhnost zhes vse povsdignil, se ni mogel dozhudit nad serzhnostjo tako mladih fantkov. Ni mislil de ga bota kaj taziga profila; veselja, s komur sta hotla umreti, ni mogel sapopasti. Ni vedel, pri zhem de je. Smamilo, pretreflo, omezhilo ga je. Vkasal je rabeljnu: „Vtakni svoj mezh v no-shnize. Danaf se ne bodeta umorila. Pelite jetnika nasaj v jezho.“

Sdaj je jelo ljudstvo mermrati, de mu pafha grosno kervavo igro skasi. Vezhi stran pa se jih je veselila, de moreta ozhe tako dobrih otrok in pafhetova sopruga milost upati. Vese-lje je bilo smiraj vezhi. Skoraj vse ljudstvo je vpilo pafhetu: „Bog te shivi!“

Ljudstvo se je raskropilo. Pa veliko mosh in shen je med ljudstvam v trumah skup ostalo. „Radi bi vunder svedili, rezhejo nekteri, koga sta fanta pafhetu povedala!“ Ej rezhejo drugi, mi tudi. Pa mi in vse ljudstvo smo bili pre daljezh od pafheta de di bili mogli kako besedo vjeti. Kaj sta govorila ve sam pafha in ofizirji, ki so bili bliso njega. Nekaj posebniga pa je moglo biti. Vidilo se je na pafhetu, ki se je tako zhudil. Na enkrat se mu je barva na obrasu spremenila. In de ga je tako na naglama ob glavo djati prepovedal, je skoraj zhudo. Tudi ozhetu Luziju se je prav zhudno to sdelo. On tudi ni vedel, koga sta njegova fina pafhetu

povedala; sakaj preprizhan je bil, de bi profnja sa njegovo shivljenje, ako bi drusiga nizh ne bila imela povedati, nizh ne bila pomagalo. „Pa kar je kolj bilo fi je mislil, jima je gotovo od boshjiga duha prifhlo.“

Pafhetova gospa je shla Boga hvalezha sopet v svojo sobo ali zimer. Luzija so sopet v jezho peljati. Njegova fantka sta ga spremila. S njim sta hotla iti v jezho. „Ako je she tam bolj grosovito, sta rekla, bova vunder pri svojim ozhetu tako srezhna, kakor de bi v nebesih bila.“ Pa niso ju pustili v jezho. Ozha je objel, svoja otroka, ona sta ga tudi objela. Oba sta se Bogu in svojimu odrefheniku na kolenih sahvalila, de je tako ozhitno in zhudno ozheta jima refhil.

Šhternajsto poglavje.

Dvojzhka pred pafhetam.

Pafha Abdala je raspustil svoj derhal in se je na vert podal. Tam se je s velizimi stopinjami na dolgi stesi med palmovim drevjem sprehajal. Zhudno je, je rekel sam pri sebi in obstal je. Ne bil bi fi mislil, de je mogoze, de imata tako mlada fanta tako serzhnost. Jes sam, ki vunder vselej ves gorezh od serzhnosti v boj grem, bi se oplashil, in serze bi mi vpadlo, ko bi vbog grefhnik tako vbog in reven, bres de bi se s mezhem braniti mogel, umreti mogel. Ne morem tajiti, de bi me bilo grosa, ko bi mi sultan sviljeni matos poslal in me sadaviti vkasal. Od kodi imata fanta tako, bolj ko moshko serzhnost? Ta kerfhanska vera ni tako sanizhljiva,

kakor mi Turki mislimo. Moram vunder bolj na tanko to rezh isprafhati.

She nekoliko se je sprehajal, in potem spet obstane in rezhe: „Ta dva fanta mi prav pri-loshno prideta. Prevezh fim se nad svojo go-spo rasferdil. Svoj namen jo umoriti, fim pre-vezh ojstro, prevezh glasno in pred prevezh ljudmi isgovoril. V zelim mestu in tudi daljezh okrog po desheli she vejo ljudje. Vezh ne mo-rem svojih besedi poshteno nasaj vseti. In ta dva otroka sta mi, bres de fim vedel, is moje nad-loge pomagala.“

„Ref je, rezhe, zhe je kdo kako krivizo storil, ali zhe je na poti, jo storiti, bi se ne smel nihzhe framovati, se spet verniti. Pa pa-pha drugazh misli, kakor drugi pametni ljudje. — Pa naj fi bo. S pomozhjo teh dveh otrok lahko svoje besede nasaj vsamem, bres de bi se komu gerdo sdelo; she hvalili me bodo. To fim danaf slifhal in vidil. Vse ljudstvo je bilo shalofno, ko je imela moje shene sodba stezhi; glasno pa je vukalo, ko fim jo preklizal. Ljud-stvo mi je glasno vpilo: Bog te shivi! Zhakalo je, de bi bil, ako bi bil tudi prav imel, milost sa pravizo skasal.“

Potolashil se je, gre v svojo sobo in sapo-ve svojo pipo napraviti, ki jo je fizer smiraj v ustih dershal; te dni jo je pa posabil. Sapove, de naj mu kafeta prinesejo. Pil in kadil je lasno, in potem sapove fushniku, ki mu je stregel: „Po-klizhi mi fantizhka!“ Prideta in se plashno sa vrata vstopita. „Pridita blishaj, ljuba otrozhizha! rezhe Abdala. Dopadeta mi. Vajna serzhnost jes zhiflam. Pridita in vsedita se k meni. Ti na mojo desno in ti na levo. Tako! in sdaj mi pripovedujta.

Mnoge rezhi ju prashuje od ozheta, od rajne matere, kaj sta imela oba starsha opraviti, kaj sta delala in kaj ne; kako sta fantka v to deshelo prifhla, kako sta ozhe in Anton sim prifhla, kaj je Elmino primoglo, ju v hisho vseti in kaj je njegova gospa ta zhal, ko njega ni bilo, delala. — Prav s otrozhjo odkritoserzhnostjo in prostostjo odgovorita fanta, na vsako vprashanje. Pasha se je mogel vezhkrat posmejati.

Poslednih je reku: „To mi vse prav dopade. Vajni ozha je prav poshten mosh in vajna mati je bila prav dobra gospa. Tudi Antona moram pohvaliti. Pa povejta mi sdaj, ali ni vajni ozhe nikoli od nashiga preroka Mahoma gerdo govoril?

„Ozhe niso nama nikoli tega imena povedali, mu rezheta fantka; to ime sva she le tukaj imenovati slifhala.“ „Pa vunder vi kristjani, rezhe pasha, sovrashite Turke?“ „O nak, nak! odgovorita fantka. Vse ljudi imamo ljubiti, zhes ktere Bog svoje solnze sijati puhti. In med njimi so tudi Turki. Šaj se vidi, de tudi vam solnze sijati puhti, tudi Turke imamo tadaj ljubiti.“ Pasha se je smehljaj. „Pa vunder rezhe dalje, vam kristjanam ne dopade vse pri Turkih?“ „Vse nam ref ne dopade, mu pravita fantka!“ „In koga? ju vprasha pasha, postavim!“ „To odgovorita fantka, de Turki kristjane vklenijo, v sushnost odpelejo, kjer se jim prav terdo godi. Kristjani so tudi ref she Turke v vojski vjeli, pa niso jih imeli kakor sushne; nikoli she niso Turkov vklenili, de bi jih v sushnosti dershali.“

„Ali je to vajni ozhe Turkam ozhital? ju prasha pasha.“ „Nak odgovori Timotej, tega ganisva slifhala. Vidila sva to. Pri nas doma ni

nizh turshkih sushnih; pa tukaj na Turshkim je filno veliko kerfhanfskih sushnih.“ „Le to se ni ozhetu lepo sdelo, pravi Filemon; de pravize na Turshkim dobro ne posnajo, de tukaj marfakteriga bres vfiga sedniga vprafshevanja obsodijo. Tudi so vezhkrat s svojim prijatlam od svileniga ali shidaniga matosa govorili, kteriga Şultan pafhetu poshlje. Ozha so se nad tem prav jesili; pa midva ne veva, kaj so s tem matosam menili. Ta matos mora, ako je ravno sviljen, prav hud biti. Misllila sva si saj kaj taziga.“

„To je imel vajni ozhe prav! rezhe pafha in britko se posmeja. Pa kaj she szer vajnimu ozhetu pri Turkih ni dopadlo?“ „Oh mu rezhe Timotej, de ljudi s mezhem in ognjem k svoji veri filijo.“ „Naj bo dosti tega! je rekel pafha. Smisllil se je, de je sam svojo soprugo s mezhem k Mahomovi veri prifiliti hotel. Govorimo raj od kaj drusiga, je rekel; rad bi kaj vezh od vashe vere svedil.“ Mnogotere rezhi ju je sprafhval. She dosti sadovoljen je bil s odgovoram; tu ali tam je neveren s glavo pomajal, pa nizh ni nasproti rekel. Kar mu je pa najbolj dopadlu, so bili nekteri sgovori svetiga pifma, ktere sta mu fanta povedala. Mati in ozha sta jima te sgovore vezhkrat pripovedvala in Anton jima jih je tolikokrat brati in ponoviti rekel, de sta jih is glave vedla. Med temi so bili posebno ti:

„Bog je ljubesen in kdor ima ljubesen, ostane v Bogu.“

„Ljubimo ga ki naf je najpred ljubil.“

„Bog je tako svet ljubil, de je svojiga edino-rojeniga fina v smert dal, de se nihzhe od vsih, ki vanj verjejo, ne pogubi, temozh vezhno shivljenje dofeshejo.“

„Tistim ki va-nj verjejo, da oblast otrokam boshjim biti.“

„Ljubesen do Boga pokashemo s tem, de njegove sapovdi spolnujemo, in njegove sapovdi niso teshke.“

„Naj perva in naj vezhi sapovd je: Ljubi Boga svojiga gospoda is zeliga svojiga serza, is zele svoje dushe, is zeliga svojiga duha in is vse svoje mozhi.“

„Druga je te enaka: „Ljubi svojga blishniga, kakor sebe. — Vse kar shelite, de bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim. V teh dveh sapovdih je ves sakon in vfi preroki.“

„Ako zhesih v vezhno shivljenje priti, spolnuj sapovdi.“

Švet s svojo svitlostjo preide, kdor pa voljo boshjo stori, ostane vezhno.“

Kdor moje sapovdi ima in spolnuje, pravi Kristuf, ne umerje, temozh bo shivel, zhe je ravno vmerl; skosi smert je shel v shivljenje.“

Pravizhni se bodo v kraljestvu ozheta (v nebefih) svetili, kakor solnze.“

„Nobeno oko ni vidilo, nobeno uho ni slishalo, in v nobeniga zhloveka serze she ni prishlo, kar je Bog tistim pripravil, ki ga ljubijo.“

Ti boshji sgovori, ktere je sdej Abdala, prvi pot in od nedolshnih otrok slishal, so mu bili prav umljivi in so mu shli do serza. Vezhkrat sta mu jih mogla ponoviti in prav s ozhitno poboshnostjo sta to storila. „Prav je, je rekel pasha, dobra naboshna, prav poduzhena otrozhizha sta. Sdaj pa poidita k ozhetu in osnanita mu njegovo svobodo (*Freiheit*). Povejta mu de mu ne bom nizh shaliga vezh storil, temozh de

mu bom toliko dobriga skasal, kolikor mi bo mogozhe.“

Petnajsto poglavje.

Vesele osnanila.

Pafha je vstal in stotniku Omarju, ki v spredni sobi ali zimru pri pifarski mifi sedel, vksal: „Pelji mi ta dva fantizha k nju ozhetu, vkashi mu spona odkleniti in pripelji ga k meni.“ S Omarjem gresta. Fantkama se je serze treflo, ko sta po voskih, stermih stopnizah v globoki turn shla. Shelesne duri se odprejo. V zherni jezhi, v kateri se je le malo luzh skosi odperte duri svetilo, vidita svojiga ozheta s milostnim serzam. S teshkimi sponami obloshen je na niskim kamnu sedel, k kterimu je bil prikovan. Šolse so jima savoljo revniga stanu svojiga ozheta v ozhi stopile; pa pomilovanje se je kmalo moglo veselju omakniti. Oba fantka se v tak proti ozhetu spuštita; oba ga objameta; oba vsa radostna rezheta: „O ljubi ozhe! Prosti se! Pafha vam ne bo nizeh shaliga vezh storil; dober vam hozhe biti. Šam vam bo vse povedal; k njemu val imava peljati.“

„Kako zhudno se je vse spremenilo! rezhe ozhe. O ljuba moja otroka, kakshino veliko, neprizhakovano veselje nam je Bog pripravil! Ti veliki, vfigamogozhni Bog, ki serza kraljev in knesov kakor potoke vladash, to se je po tvoji volji tako isfhlo! o kako se ti sahvalim! O Bog kako si ti dobrotljiv!“ „Tako je, rezhe Timotej, ljubi Bog je vunder naj dobrotljiv:

Ali she veste, ljubi ozhe, kako smo Boga profili, ko smo v votljini skup bili, de bi nas rešhil in ne dal, de bi pashetu v roko prifhli? Takrat ni Bog nashe prošnje vslifhal; sdaj nas je pa vunder vslifhal in she veliko lepshi, kakor smo si misliti mogli!“

Oh ja, rezhe Filemon, takrat ko sva ga v tisti votljini — oh tako serzhno! — profila, de bi saj najniga ljubiga ozheta rešhil, in ko so ozheta vunder le svesali in med dvema konjima stran peljali, sim bil filno shalosten. Nifim si mogel misliti, sakaj naj Bog ne uflifhi. Sdelo se mi je, kakor de bi sa naji prav nizh vezh ne bil skerbel. Pa takrat sim Boga rasshalil. Najna molitev mu vunder ni bila vsa nevsezhna! On vse lepshi in boljše narediti ve, kakor si mi sheljimo in upamo! Le poterplenje moramo imeti in zhakati!“

Ozhetu so sdaj spone ali ketine prezh vseli, in is tamne jezhe je shel. Od stotnika spremljen v vsaki roki s enim finam stopi v sobo pred pasheta. Pasha mu gre nekoliko naproti, mu roko pomoli ter rezhe: „Bodiva prijatla, Luzi! Jes sim se motil, krivizo sim ti storil. Mosh, ki je ozha tako dobrih otrok, ne more hudoben biti. Pridi sim in vsedi se sravin mene.“

K mehkimu sedeshu ga pelje in sravin njegga se mora vsesti.

Oba fantka sta sdaj pred pasheta stopila in s povsdignenimi rokami ga profita milo: „Oh ljubi pasha! Spusti tudi najniga drasiga uzhenika. Ali vesh! on je tisti dobri vertnar, od kteriga sva ti toliko povedati mogla, in kar ti je vse prav dopadlo. Oh pusti tudi njemu shivljenje.“

Prav lepo je to, odgovori pasha, de se tu

di njega opomnita in me na-nj spomnita. Prav dobra detzhka sta. Pojdita k njemu in povejta mu, de fim sdaj tudi jas, kakor vajni ozhe njegov prijatel. Šim naj pride. Ta šotnik vaj bo spremil.“

Vsak sa eno roko sta prijela šotnika. Hitro sta shla in s njima šotnik.

Anton she od vfiga, kar se je sgodilo, nizh ni vedil. Ko je na mosovshu pred svojo jezho stopati shhal, in ko je shhal, de se teshke kluzhavnize na durih odklepajo, se ni drusiga nadjal kakor de pridejo po-nj in de ga bodo ob glavo djat peljali. Duri se odprejo in oba fantizhka stopita k njemu in rezheta: „Ljubi Anton, veselite se! Ne bodo vas umorili ne! Prosti ste! Pasha ni vezh na vas hud. K njemu imate iti. Najni ozha so she pri njem. Pasha je vama sdaj obema prav dober; oba vaj je svoja prijatla imenoval. O pojdite sdaj urno s nama!“

Ali je mogozhe! pravi Anton ves savset. To fi ti storil, o Bog! To je boshja roka! Ljudje bi tega ne bili mogli storiti. Ti o vsmileni Bog, fi mojo proshnjo vshhal.

Anton je v svoji samotni jezhi serzhno molil, de bi Bog ne dal, de bi dobrima otrokama ozheta vseli, de bi shlahtno gospo umorili in de bi pasha svoje roke s nedolshno kervjo in she zlo s kervijo svoje gospe omadeshval!“ Sa se mi ni nizh, je rekel vezhkrate; o ljubi Bog, le blasiga ozheta dobrih otrok in shlahtno gospro refhi. Ta mosh in ta gospa moreta she veliko vezh dobriga na tem svetu storiti, kakor jes flabi starzhek! Mene vsemi k sebi!“

Pa vunder ga je povešt fantizhkov slo ras-

veselila in s njima je shel. S vsako roko je eniga peljal, in tako kakor poprej ozha stopi tudi on sdaj v krasno sobo ali zimer. Pafha she ni Antona nikoli vidil. Mozhno se je nad zhaftiljivo postavo bogabojezhiga duhovna savsel in dolgo ga je pregledval. „O kako strahno bi bilo, je rekel, ko bi bila taka glava skos mojo krivizo pod mezh rabeljna padla!“

Abdala je shel sdaj urno Antonu na proti, mu roko poda, in rezhe: „Luzi mi je odpustil, odpusti mi tudi ti! Bodi moj prijatel, kakor je tudi on!“ S solsnimi ozhmi je Luzi Antona objel. Tudi Anton se je od veselja jokal. Oba sta bila mozhno ganena; oba sta Boga hvalila in zhaftila. Pafhetu je to serze mozhno omezhilo. „Dajta se, je rekel, tudi od mene objeti! in sdaj pridita in vsedita se k meni. Mnogo rezhi imam she s vama govoriti.“

„Vadva, ljuba moja detzhka, je rekel Abdala fantkama pojditu pa sdaj k Elmini moji gospej. Povejta ji, kaj se je tu sgodilo. Rezita ji, de jo profim, de bi mi povedala, zhe jo smem in kdaj jo smem obiskati.“ Oba sta urno skozhila, in od veselja poskakovala. V sobo gospe sta priskakala in rekla: Pafha je ravno sdaj najniga ozheta in uzhenika objel. Vidila sva, de so mu solse v ozheh stale. Vfi trije sdaj prav prijasno in dovoljno skupaj sede. On tvoj gospod te vprasha, zhe sme k tebi priti? Gospa je she savseta svedla, de se je njeni mosh spreobernil in se Luziju in Antonu prav milostiviga skasal. Nadjala se je, de tudi nje ne bo de njeni gospod posabil. Torej je bila zhes to povešt prav rasveseljena. Od veselja se je jokala in fantka ki sta ji hotla roke kufhniti, obje-

la. O hitita, jima je rekla, in povejta mojmu gospodu, de se neisrezheno veselim, ga sopet viditi! Fantka sta tekla; bolj sta letela kakor shla. Abdala je bres odloga vstal in k svoji gospej shel. Med vratmi obstane in rezhe: „O ljuba moja Elmina? Ali mi moresh odpustiti? Oh teshko fim te rasshalil. Velik strah in britko shaloft fim ti naredil. She zlo umoriti fim te hotel! O ne bodi huda!“

Elmina je s rastegenenimi rokami proti nje-mu hitela. „Oh je rekla, nikoli she nifim bila tebi huda. Le sa te fim smiraj molila!“ Nifi sapstojn molila, ji rezhe Abdala. Vse fim fi poprej prisadjal, te spreoberniti, sdaj je pa Bog mojiga duha spreobernil. Nizh se ti vezh ne soperstavljam, de fi kristjana; jes tudi upam de bom she kristjan.“

Oba sta se na mehki sedesh vsedla. Povedala mu je, kako je fantizhka sposnala, ko je po prostim govorjenju fantkov Antona poklizati vkasala, kako so Turki ozheta fantkov fim pripeljali, in kako ga je njegovima otrokama sopet dala. „Jes mislim, je rekla, de je to vse Bog tako naredil. Misllila fim, de nifim nizh drugazhe delati mogla. Ne bosh mi rekel, de nifim prav delala.“ „Vse fi prav delala, je rekel; tudi jas bi bil tako delal, le ne tako dobro, kakor ti. Bogu se s teboj sahvalim.“ S ganenim serzam je proti nebu pogledal.

„Pa sdaj pojdi s mano, ji rezhe; najna priyatla, naju zhakata. Shkupej hozhemo vesel vezher imeti.“

Sa podpajsdiho se peljaje sta v sobo stopila. Njegovo oblizhje se je v veselju svetilo. Tudi ona se je smehljala s folsnimi ozhmi. Luzi in

Anton sta nju radoſt delila. Vſi tudi fantka, ſo bili polni ſvelizhanje. „Nezorej bomo ſkup vezheljali, je rekel paſha. Na koſilo ſim danak tak poſabil in vam ſe je gotovo tudi tako godilo.“

Zheſ nekoliko zhaſa ſo ſe vſedli. Dovoljnejši in ſrežhnejſhi druſhbe ni bilo kmalo. Ki je ſhe poſno bilo, je rekla Elmina fantkama, ki ſta ſhe jela dremati, ſpat iti. Paſha pa s Elmino, Luzi in Anton ſo tako ſe v nabošhne pogovore ſgubili, de ſo dolgo zheſ pol nozhi ſkup oſtali.

ſheſtnajſto poglavje.

Velik ſklep.

Drugo jutro je imel Abdala veliko opravkov, in do vezhera ni imel prav nizh zhaſa. Veliko vrednikov (beamtarjev) je priſhlo, de bi mu zheſ ſvoje vladanje rajtengo dali. Tako je bilo vſaki dan in vezh tednov je terpelo. Elmina je bila vezhi del v ſvoji ſobi. Anton in Luzi ſta imela, kakor poprej v vertu ſopet opraviti. Hrepenenje po dragi domazhiji ſe jima je mozhno v ſerzih vnela. Luzi je Elmino po ſvojih ſinovah njene obljuje opomnil, de bi ga ſpuſtila, in Elmina je ſavolj tega s ſvojim moſham govorila.

Abdala pride v vert in rezhe Luzju in Antonu: „Lahko ſi miſlim, de ſi voſhita iſ te nekerſhanſke deſhele ſhe priti. Pa ſima je pred pragam. V tem ſhaloſtnim zhaſu, pa ni dobro popotvat. Iſ prav ſerzhne dobrovoljnoſti proti vama vaj ſhe ne morem puſtiti; pa povedati

vama morem, de vaj savoljo febe ne morem pustiti. Ako mi je ravno na tem leshezhe, de vaj v nobene nadloge in nevarnosti ne postavim, vunder tudi sam sa se skerbim, rad bi she pri vama shivel, de bi me poduzhvala. Zhasitljiviga Antona bi se she zlo ne mogel snebiti. Sakaj na srezhi svoje dushe mi je vezh leshezhe, kakor na vfi svetlosti sveta. Profim vaj torej, ostanita she pri meni! Dovolita mu proshnja in kadar ni imel kaj opraviti, je bil pri njima. Šlasti se je imel s Antonam mnoge rezhi zhes kerfhanske resnize pogovoriti. Dostokrat je she posno po nozhi, kakar je majhni vertnarški hifhzi, kjer je Anton stanoval, luzh vidil, je shel is strahu pred Turki k njemu, kakor nekdej Nikodem is strahu pred Judi h Kristufu.

Turkam ref ni to nizeh kaj dopasti hotlo, de se pasha s kristjanam Luzjam in she zlo s kerfhanskim duhovnam, Antonam, pezha. Pa vidili so, de ni pasha od tistih mal nizeh tako hude jese, temozh veliko bolj krotak in milostiv; de vsaziga, ki se ima zhes kaj pritoshiti, vslifhi; de marsktero krivizo ki jo je v svoji naglosti napravil sopet popravi; in tako se jim je prav sdelo. „Šdaj imamo bolj pod njimu, so rekli, in tako je tudi dobro.“ Anton mu je snal lepoto, resnizo in ljubesnjivošt kerfhanske vere tako shivo pred ozhi postaviti, de jo je Abdala vedno rajshi imel. Bogabojezhi, uzheni duhoven mu je sazhel od greha pervih ljudi in od oblube boshjiga odreshenika pripovedvati, mu pravi od naj starejshe osnanil prerokval, ki so se vse nad Jesusam ispolnile; pove mu sa tem prav prosto Jesusovo sgodbo, — od njego-

viga zhudopelniga rojstva, od angelov, pastirjev, od modrih is jutrove deshele, ki so k jaflam prifhli, — od Jefusoviga kerfta, od odpertih nebef, od glafu, ki je is nebef se flifhal, od nebefhkiga uka Jefusoviga, od njegoviga prerokvanja, ki se je ravno tako, kakor od prerokov fpovnilo, — od njegovih dobrotnih zhudefov, od njegoviga terplenja, od kervave ternove krone in od krisha, od njegove nefkonzhne ljubefni, s ktero je sa ljudi umerel, s ktero je tudi sa svoje ubijavze molil, od njegoviga fvitliga od smerti uftajenja — od angelnov in shen na njegovim grobu, — od njegoviga vnebohoda — od poslanja svetiga duha in kako fo Apofteljni od svetiga duha rafvitleni in vneti po zelim fvetu se rafhli in mogozhno s befedo in djanjem vefelo osnanilo od Jefusa Kristufa, od refhenika grefhnih ljudi povfod na semli osnawali. Abdala je prav svefto poslufhal in vezhkrat je v ferze ganjen bil.

Kar je pa befede bogabojezhiga mofha fhe bolj prijetne ftorilo, je bilo verno vefelje in naboshno ali brumno nadihnenje, s kterim je govoril — in pred vfm mu je njegovo shivljenje dopadlo, ki je bilo vse tako lepo kakor je sam uzhil. Abdala je vse prav na tanko pomifflil, kar je doflej vidil in flifhal. Marfiktero uro je sam v svoji fobi fedel, ali se je pa, zhe fo bili lepi jefenski dnevi, po vertu fprehajal in mifflil v svojim duhu.

Eniga dne pride njegova gofpa v vert, ga vidi na samotni klopi fedeti in mu rezhe: „V koga fi vedno tako samifhljen in samoten? Kaj premifhljujefh?“ „Oh, ji odgovori, faj fi sama lahko mifflifh! Vera ktera fi ti na se vsela, je

moja edina misel, ravno sim na najna dva pri-
 jatla mislil. Šaj sta vunder prav shlahtna zhlo-
 veka, Anton je prav serzhno ponishen, tako
 krotkoferzhen, tako poln ljubeshni do Boga in
 ljudi, tako prost, tako poshteni in odkritofer-
 zhen, de se mu ne morem dovolj zhuditi. Tu-
 di Luzi je prav dober mosh. Veliko je she po
 svetu skufil, pa se vunder zhes blago, zhaft in
 flasti tega sveta povsdiguje. Oba nizh vezh po-
 svetniga ne zhihlata. Vsa vneta sta od ljubeshni
 do Boga in ljudi, nizh drusiga ne mislita kako
 bi Boga zhaftila in ljudem dobro delala. O kak-
 shen raslozhek je med tema moshama in med
 ofshabnimi, denarjev shelnimi, kervotozhnimi
 fladnimi Turki, kakorshni so skoraj vsi. — In
 te dva mila fantka, Timotej in Filemon! kako
 ljubita svojiga ozheja! kako sta s zelo dusho
 svojimu uzheniku in njegovimu uku privershena!
 Kako vbogata na vsak pomiglej! kako prijasna
 in vesela sta smeraj, kar se pa nar bolj zhudim,
 in kar ne bom nikoli posabel, je serzhnost s
 ktero sta bila umreti pripravljena. Vsa od shi-
 ve shelje gorezha in polna sveftiga upanja, de
 bi v nebesa prishla.“

In tudi ti, ljuba Elmina, si bila vedno do-
 bra, krotka in ljubeshnjiva gospa. Pa od tistih
 mal, kar si kristjana — o nikar ne misli, de
 se ti prilisvati hozhem! — se mi sdish, kakor
 nebeshko bitje. Kadar te bres de me vidish,
 v tvoji poboshnosti, v tvoji serzhni molitvi sa-
 gledam, se mi sdish, kakor de bi bila rasvit-
 ljena, in tako miloferzhno si mi moje firovo,
 kervotozhno vedenje, divjo flovo, s ktero sim
 te umoriti hotel, odpuhtila! Nak — ne odpuhti-
 la! She huda nisi bila na-me. She samerla mi

nifi!“ Šolse so mu v ozhi stopile in objel jo je. „Vera, je rekel, ki tako dobre ljudi stori, mora biti dobra vera. Sklenil fim sdaj, tudi kristjan biti. Ta moj sklep je terden.

Šedemnajsto poglavje.

Keršhanska flushba boshja.

Abdala je samo svojima dvema prijatlama rasodel, de misel vero keršhansko nase vseti. Oba prijatla sta se nad tem jako veselila in Boga hvalila. — „Šamo mora ta rezh, je rekel Abdala, sdaj she skrivej oftati, jes she vem, sakaj more tako biti. Pa vunder bi she sdaj rad v gradu kako keršhansko domazho kapelizo imel. In ta bi se po moji pameti, tudi dala narediti, bres de bi turki svedili. Nekdaj fim v zarovim gradu (to je velko mesto turškiga zesarstva) v hišhi keršhanskiga poslanza, tako kapelizo vidil, ki mi je s obilno osalshanim altarjem in s lepimi svetnikov podobami she takrat, pa le kar se umetavnosti tizhe — prav dobro dopadla. Jes mislim, de je soba ali zimmer, kjer fim imel doslej svoje saklade in dragosti s-hranene, sa to naj bolj pripravna. Vidva pa ljuba prijatla, mi morata pomagati, de se to vse tako sgoti.“

Luzi, pripravni in mnogo skušheni kupez, mu je slate in sreberne posode sa flushbo pri altarju pripraviti obljudil. Anton je obljudil mahnne bukve, in duhovsko obleko priskerbeti. „In jes, je rekel pascha, in si veselo brada mashes, vama bom denarjev, kolikor je treba, dal.

Le vse prav drago in lepo narediti rezita. Pomenita se med seboj she vezh. Glejta, de se vse dobro v sabojih sabito in s mojim nadpisam, varno do meje moje deshele pripelje. Škerbel bom sam, de saboje (kiste) bres de bi jih ogle-dovavzi in strashe na meji pregledovali, kmalo fim pripravijo. Šamo moji gospej she sdaj ni-kar tega ne povejta. Snenada ji zhem veselje storiti.“

Sabojje so prej ko je Abdala mislil, pripe-ljali, kar ga je možno veselilo. Rad bi bil vprizho, ko sta Anton in Luzi sobo v kapelizo prenarejala. Pa ravno sdaj je imel vashne oprav-ke v mestu. To je bilo njegovima prijatlama prav ljubo. Tudi njemu sta hotla snenada ve-selje narediti.

Lepa misa is zedroviga lefa, je bila altar. Nad altarjem je na steni lepa podoba v slatim romu visela. Na altarju je srebern krish s sheft-mi svezhniki visel. Dragi kelh s drasmi kamni-zhi in ploshzhek na kelih, majhne sreberne in poslazhene kangljize sa vino in voda, in plosh-zhek, na katerim so stale, vse prav lepo nareje-no, sreberni švonzhek in tudi duhovske obla-zhila so bile sdaj v prvi s-hrambi spravljene, kjer je sdaj sakristija bila.

Kadar je Abdala od svojih opravkov nasaj se vernivshi v kapelizo shel, ga je ref prav ras-veselilo. She preden je zhaf imel, vse dobro pogledati, je Elmino poklizal in v kapelizo pe-ljal. Vse sta pohvalila oba, kar sta vidila. Slast pa jima je sveta podoba nad altarjem dopadla. Šveti trije kralji so bili. Elmina je bila vsa radoštna nad sveto divizo s boshjim otrokam. Abdala se je savsel nad zhaštitljivimi podobami

kraljev. Njih nofna, pokrivalo glav, ki je bilo turfki savijazhi podobno, in fhe bolj pa samorez jima je dopadel. Tudi nad svesdo, ki je v vifhini bila, je imel dopadajenje. „Tudi meni, je rekel, je Bog svesdo poslal. Tudi jes hozhem, kakor ti kralji, svojiga boshjiga odrefhenika zhaftiti!“

Dan, ko bi bil Abdala imel kerfhen biti, je prifhel. Anton ga je zhes sveto opravilo svetiga kerfsta in zhes sveto fkrivnost altarja she dobro poduzhil. Abdala je prifhel od svoje gospe in svojiga prijatla Luzja v kapelo. Švezhe so she gorele in bukve so bile odperte. Pa zhudila fta se Abdala in Elmina, de Antona fhe ni bilo. Tudi Luzju se je zhudno sdelo, de njegovih finov, ki fta she poprej v kapelo fhla, ni bilo viditi. Pa glej, sdaj prideta oba fantka v zerkvenih oblazhilih is sakristije, de bi pri mafhi fregla, ali kakor pravijo ministrerala. Anton ju je tudi dobro poduzhil. On je pa po duhovfko oblezhen sa njima k altarju fhel. Abdala glasno pred altarjem kerfhansko vero molivfhiga je Anton kerfstel. Abdala se je dal pri kerfstu Pavla imenovati, kakor je shelel: „Dosdej rezhe fim bil Šavel; Bog daj de bi bil sdaj Pavel.“

Luzi je bil boter. Elmina je v svoji nefhki frezhi folse tozhila. Smiflila se je, kako je bila tudi ona kerfhena in kako je bila od tistihmal frezhna in v nebo samaknjena.

Sdaj je Anton sveto djanje opravil in novo kerfheni in njegova gospa fta polno svetiga hrepenenja sveto telo sprejela. Kadar je mafhnik trikrat: „Šveti, sveti, sveti!“ rekel, in sveto telo in kri povsdignil, fta fantka posvonzhkala.

Abdala in Elmina sta se bolj is poboshnosti, kakor ker sta se uzhila, na perfi terkala. Ko je duhoven svete skrivnosti gospodoviga telefa in kervi savshil, je tudi Abdalu in Elmini kruh shivljenja podal. Oba sta v poboshnost samaknjena molila. Anton je shel s svojima postreshnikama sopet v sakristijo. Vezh ko pol ure je preteklo, preden se je s njima po navadi oblezhen prikasal. Tudi on je serzhno sa Abdala in Elmino molil. „Moj fin, moja hzhi, jima je rekel, k njima stopivshi, Bog daj de bi vama obema to sveto djanje vezhno shivljenje dalo.“ Abdala ga je objel, Elmina mu roko kufhne. Vsfak je shel v svojo sobo, de bi she molil in se v Bogu sral.

Ofemnajsto poglavje.

Slavo.

Luzja ima she vedno vezhi posheljenje s svojima finovama v svojo domazhijo se verniti. „Ne morem te dalje sadershvati, mu rezhe Abdala. Tudi jes ne mislim smiraj v tej desheli ostati. Pa v tej prizhi se vunder ne morem na pot spuštiti. Marfktero krivizo, ki fim jo naredil, imam she bolj poboljshati. Nezhem jo, kakor pobeshni tat, pobrati. Šultanu moram she zhes svoje gospodarstvo rajtingo dati in ga, kakor se spodobi, profiti, de me spušti. Zhe sve, de nifim vezh Turk, vunder nima rezhi, de nifim le poshten mosh ostal, temuzh de fim mu she belj poshteno slushil. Nima mi vere, ktero fim sdaj nase vsel, grajati. Tudi veliko

premoshenje, ktero fim s soprugo prishenil, hozhem she poprej v varnost prinešti. Nji in vbo-gim nozhem krivize delati. Bolj bo svoje pre-moshenje ubosim na prid oberniti snala, kakor zhe Bog ve, v kakshne tolovajfke roke pride. Povsod hozhem kakor mosh in kakor kristjan ravnati.“

Elmina je sdaj skerabela, de bi Luzja in njegova sinova zhednejshi oblekla. Med kerfhan-fkimi fushnimi v mestu je bil tudi mlad mosh is Ogerskiga, ki je bil prav umeten krajazh (shnidar) in ki je s svojim dobrim delam svoj-mu gospodu veliko saflushil. Elmina mu vka-she priti in ga vprasha, zhe si upa, Luzju in njegovima finama ogersko obleko narediti, in zhe to delo prevseti hozhe? „O sakaj ne, prav rad! ji odgovori; veliko bolj snam ogerske, ka-kor turfhke oblazhila delati. In gotovo se zhem bolj odresati, kakor vfaki mojster. Vfi mojstri in njih pomagazhi, ko bi jih poklizali, bi mo-gli rezhi, de jih je mojster delal.“ Profi jo, de bi jim smel pomeriti. Elmina vkashe Timo-teja in Filemona poklizati. „To je lepo, je re-kel, ko jih sagleda, in ne bom imel prevezh opraviti. Le enimu mladih gospodov imam obleko pomeriti, in obema bom obleko lahko na-redil.“ Potem rezhe Elmina bratama ga k Luzju peljati. Zhes nektere dni obleko prinese. Ka-kor bi jim bila nalita, tako se jim je podala. Elmina ga pohvali, mu plazha kar je saflushil in mu she velik dar poda rekozha: „Pasha te bo, kar ne dvomim na mojo profshnjo od tvoji-ga gospoda odkupil in ti bo potem svobodo dal.“ Urni mladenezh se je pohlevno pripognil, ji roko kufhne in vesel in sadovoljen gre skosi vrata.

Pa zelo leto sbe pretezhe, preden se Luzi s svojima finovama v domazhijo verniti more. Abdala je sklenil, ga do blishniga mesta na meji, kjer je imel opravke, spremiti, pa vedno so ga inaki opravki sadershvali; Elmina je pa is materške dobroserzhnosti odhod, kolikor se je spodobilo sadershvati skushala. Luzi je nevarno sbolel, in veliko zhasa je preteklo, preden se osdravi.

Poslednizh se jutro napozhi, de se imajo na pot spustiti. Abdala, Luzi in njegova finova sta sajtrovala. Vsi so bili sa odhod pripravljeni. Sdaj sazhneta oba fantka glasno jokati. „Kaj vama je, ljuba otrozhizhka?“ jima rezhe Elmina. „Oh, oh, rezheta oba, oh de te morava sapustiti!“ Roke ji kushneta in s solsami ji jih pomozhita. „Oh, ali je to? rezhe Elmina. No, no, ljuba otrozhizha! Tiho bodita; saj se bomo kmalo sopet vidili.“

Oba gresta sdaj ihtijozha in s solsnimi ozhmi, k svojimu drasimu uzheniku se posflovit. Abdala rezhe: Jokata se, kakor de bi vama bilo od sveta flovo vseti; saj gresta le v drugo deshelo, v svojo drago domazhijo — in saj sa vama pridemo. Kmalo, kmalo se bomo sopet tam vidili.“

„Tako rezhe! Anton. In tako je tudi, zhe kdo smed nashih ljubih, bodi ozha ali mati, brat ali sestra pot v vezhnost nastopiti mora. Le takrat zhas je to. Gori, gori v nebesih, v nashih, pravi domazhiji, homo sopet vsi se sefhli. Torej ne jokajta, ljuba otroka. Vselej, kadar kristjani flovo jemljejo, se naj bolj potolashijo: „Sopet se homo vidili, ali na tem, ali pa na drusim svetu.“

Fantka si obrisheta solse in se potolashita. Vos se odpelje; tropa jazih janizharjev na konjih je bila she davno pripravljena jih spremit. Abdala se je s Luzjam na vos vsedel; Timotej in Filemon sta se tudi od sadi vsedla. Vsi so she Elmini in Antonu s vosa roke podali. Fantka sta jima dolgo s solsnatimi rutami migala. — Pa kmalo sta sopet fantka svojo shalost posabila. Gore in doline, logovi in polja, tergi in vasi ki so kakor ptize mem vosa letele, sta ju jaku veselila. Nista se mogla dovolj zhuditi. Nekteri kraji s gojsdmi in skalami so bili tako lepi, de jim ni bilo enakosti. Vsi na vosu so Boga hvalili, de je svet tako lepo vstvaril.

Devetnajsto poglavje.

Kupez s drasmi kamnizhi.

Šrezhno se v mesto na meji pripeljejo. Dva konjika, janizharja sta she pred ta dan v mestu napovedala, de pasha pride. Mnogo ljudi ga je tadaj pri mestnih ratih in na zesti prizhakovalo, de bi ga vidili.

Pasha je v hishi ostal, ki je bila sa ptujze jako dobro pripravljena in rezhe de naj ga v naj lepshi in v naj vezhi sobo ali zimer peljejo. Šoba ni bila krasna pa vunder zhedna in s oken se je daljezh na Ogersko vidilo. Luzi stopi k oknu, sagleda svoje domazhe gore in solse so ga filile. Proti nebu se osre in Bogu se sahvali, de mu po tako mnosih nadlogah sopet pot v svojo domazhijo odpre.

Šdaj pride mosh prav lepo po turshko na-

pravljjen s lepo trushzo pod pajsldho v sobo, se nisko pashetu priklone ter rezhe: „Ali se vasha jasnost nizh od mojiga blaga pokasati sapovejo? Samo s drasimi rezhmi kupzhujem in s naj lepshimi lepotijami sa gospode in gospe. Naj lepshi slato, naj krasnejshi drage kamnizhe imam! Vse dobro in pravo je in jako dober kup. Smeraj vse prav dober kup zenim!“

Pasha mu she odgovoriti ne vtegne, in she mosh svoje blago na misi rasgerne. „Od teh perstanov in sapetniz (Armband) s demanti, rubini in drusimi shlahtnimi kamnizhi, od slatih verviz bodo vunder vasha jalnost kaj svoji gospej domu prinesli!“

Tudi Luzi stopi sdaj k misi, pogleda blago na katero fi je, sam kupez, prav dobro imel: „Slato je slabo nima prave teshe, kamnizhi so pa vfi golfivi!“ „Ej Bog me obvari! rezhe mosh. Kdor tako govori, ne posna dobro slato, in shlahtnih kamnizhov. Njih visokost so, rezhe k pashetu obernen, kakor sim kmalo vidi, dober posnavz.“

Luzi pogleda mosha v ozhi, mu poloshi roko na ramo, in pravi: „Goljuf, davno te she posnam! Tudi mene fi nekdej hotel goljfati! Nekiga mosha fi ti v mojim rojstnim mestu, tudi ob veliko shtevilo dnarjev pripravvel. Ubogi mosh bi bil mogel berafhko palizo vseti, ko bi tvoje goljfi je ne bile poslednizh sposnali.“

„To ni tako, mu rezhe goljuf, gospod vi se motite, she nikoli vas vidil nisim! she ne vem kdo de ste? Sdaj je jesni obras in ojstre poglede pasbeta sagledal in rekel je: „I, kaj sato, bodi ta zhudni gospod kristjan, kdor fi hozhe. Sdaj mi je she kakor vidim vso kupzhijo spridel.“

Tu ne bo nizeh dobizhka. Urno svoje rezhi poveshe in se hozhe pobrati. Pa sdaj prideta Timotej in Filemon. Ozha jima je veleval, ker sta ga profila se nekoljko po mestu osreti. Timotej je koj rekel: „To je tisti mosh, ki je naj vkradil. Taka je, rezhe Filemon, ga bolj na tanko pogledshi. On je!“ Oba fantka rezheta: „Mesto se je nama she, ko smo se peljali, tako suano sdelo. In spomnila sva se, de sva she nekdej tukaj bila.“ In ravno v te sobi rezhe Timotej, ko se je bolj okrog sebe oserl, naj je predal. Na to miso so mu bili denarji nashteti.“

Filemon tudi rezhe: Ofhtir je pri nas stal. Smilila sva se mu takrat, pa ni naj mogel rešhiti, pa sdaj naj teshko vezh posna.“

Kupez je s svojo trushzo pod pajsdiho vef prestrafshen stal, pa vunder je vse tajil. Sakljinal se je, in rekel: Bog ve, de teh dveh lepih gospodov ne posnam, kako bi se mogel tudi zhlovek tako predersniti, na enkrat dva taka lepa gospodka, ki sta pri pashtetu v taki milosti, speljati in sabarantati. Taki hudobnesh bi ne bil vreden de ga bi semlja nosila!“

Pafha vkashe ofhtirja (birta) poklizati, in vprafsha ga, zhe fantkov ne posna. Oba se pred-nj ustopita. Na tanko jih pogleda in po tem rezhe: Ref je, sdaj se spomnim. V sazhetku ju nifim sopet posnal, ker sta oba jako srasfla. Pa velika podobnost med njima, nad katero sim se she takrat tako zhudil, in bi bil tudi sdaj ne mogla vezhi biti, de si ravno sta she bolj odrafla, mi je snamnje, de sta ref tista dva fantka, ktera je mosh tu v tej sobi pro-

dal. Od tistil mal ga nifim vezh vidil in nizh vezh od njega slifhal.“

Sdaj pasha mestniga sodnika, ki se kadi po turfshko imenuje, in ki je v veshi stal, poklizhe in pove mu kterih rezhi tega mosha dolshijo in vprasha ga, kaj od njega ve.

Kadi mu odgovori: „Ta mosh mi je bil do sdaj zhisto nesnan, sakaj jes she nifim dalj tukaj, kakor eno leto in ker je she le pred kratkim sopet v te kraje prifhel, ga sdaj prvi pot vidim. Kakor so mi ljudje nekiga nevarniga kupza s drasimi kamnizhi popifali, je ta tisti. Rezhe, kakor ljudje pravijo, sdaj de je Turk, sdaj de je kristjan, kakor pa drugi pravijo, pa ne vem gotovo, je poljski jud. Pa naj bo, kdor hozhe, gotovo bi nam bil odshel. Sapovedal fim po svoji pameti berizhem in ogleduham, de naj ga safazhijo. Sdaj so ga pa, bres de bi kaj moji ljudje pomagali bili, samo vasha jafnost nashli in sposnali.“

Potem je pasha Luzja profil, de bi mu poprejshno goljufijo tega mosha povedal. Luzi mu pove: Goljuf je v mojmu rojstnim mestu prav jakimu in dobroserzhnemu tergovzu, kteriga pa niso zlo umetniga imenovali, premenen list (veksel) podal in denarje lepo spravil. Tergovez je she le, ko je hotel popier menjati sposnal, de je ponarejen premenen list. Toshil je mosha, pa goljuf je tajil, de bi premenen list, kteriga so mu pri sodbi kasali, kdaj njegov bil; terdil je, de je tergovzu enak, pravi premenen list dal. K meni pride mosh v svoji nadlogi. Sanj se potegnem ker se mi je mosh smilil. Jesizhnemu dohtarju ga priporozhim in obljubim mu vse sa-nj poplazhati. Sa-

prejo goljufa. Pa kmalo prav svitiga pravdarja dobi, ki mu pravda pelje. Zhes dolgo she le sodba stezhe, de ima goljuf vsete dnarje poverniti in vse potrofhke plazhati. De je bil vezh mezvov sapert mu hozhe sodba sa kasen sarajtati. Zhes vse to ima pa gospodfska, ker so she druge goljfiye od njega svedili, nanj pasiti — do poboljshanja. Njegov pravdar ga vprafha: „Kaj je sdaj storiti, ali se hozheva podati ali se dalje toshiti? Odgovor hudobnesha je bil smeshen. Njegov pravdar ga je sam v neki veliki drushbi s smeham povedal: I no, je rekel obsojeni svojimu jesizhnimu dohtarju, plazhati mislim, de si ravno ne rad, ko bi le se poboljshanja ogniti mogozhe bilo!“

Vsi so se smijali; sam pafha prav ojfiro rezhe: Hudobnesh jo je ref svoji gospodfski potegniti vedel, tudi se je ref poboljshanja ogibati snal. Ako ravno ga pa ne jes in ne druga posvetna oblast filiti ne more, de bi se poboljshal, mu vunder morem perloshnost odvseti, she dalje hudobno shiveti. — Rezh mi je prav jafna, ni treba daljnih oprafhevanj. Terdovratni hudobnesh je vstal in komaj s jezhe ispuhnen je she sopet dva otroka speljal, de bi se masheval in de bi s njima dnarje perdobil, ki jih je sapravdal. Kakor je nekdej ljudi s ponarejenimi premeni listi goljfal, tako jih sdaj s goljufnimi drasimi kamnizhi goljfa. Vklenite ga hudobniga roparja otrok, in v rudarijo ga peljite kakor fushniga. Tam naj se per pizhli hrani in terdim delu sa svoje hudobije pokori.“

Luzi je rekel: „Tako boshja pravizhnost strafuje! Hudobnesh je moja otrozhizha v tej sobi v fushnost prodal, sdaj je pa sam ravno tu

v fushnoft obfojen. Naj pozhne hudobnefh she tako dolg, poslednizh vunder she skosi nove hudobije she predersnejshi, kakor oflepen v svojo pogubo hiti. Bog ga ve najditi. De bi to vfm ljudem sgled bilo in de bi vfi pred boshjimi vse vidijozhimi ozhmi smiraj dobro in pravizhno shiveli.“

Drugo jutro prav vred se je Luzi s svojima finovama she ves na pot napravil. Pasha mu je obilno denarjev nafhtel, de bi mu fhkodo, ki jo je v vojski preterpel, in kar je v tem zhafu samudil, plazhal in de bi fi sopet svoj dom popraviti mogel. Objame Luzja, oba fantka mu hvaleshno roko kufhneta in ga jokajozha profita, Elmina in drasiga uzhenika posdraviti in se jima tudi she sahvaliti. Abdala she fantka na ferze pritisne in rezhe: „Va dva fta mi dobra angeljna bila. Va dva fta, ali de bolj rezhem, Bog sam je fkos vaj tigra v ovzo preftvaril. Ne jokajte se, in Bog vaj obvari!“ Fantka od ihtenja vezh nifta govoriti mogla, tudi ozhe je bil tako ganen, de je molzhal.

Abdala jih je she do vosa fpremil: „Vfigamogozhni Bog oblagoflovi vaj in vajniga ozhet!“ she rezhe, ko se she vos pelje. „Ako Bog hozhe, se bomo preden se let obleti, sopet vidili.“

Dvajseto poglavje.

Menih.

Luzi pride s svojima finama v svoje rojstno mesto. Poveft de je shlahtni mosh in njegova finova tu, se je koj po vfm mestu rasfhirla.

Velika mnoshiza ljudi je prifhla ga posdravit. „O hvalen bodi Bog, je rekel marfikter prijatelj, kako zhudapoln je Bog! in tudi sinova imash pri sebi. She davno smo mislili de sta mertva. Kako sta lepa in she velika! Majhna nekdejna fantka sta sdaj she mladenzha. Ne moremo dovolj Boga hvaliti in zhaftiti!“

Luzi je shel v svojo hifho, ktero so, ker so mislili, de sna she kadaj se verniti v shtant dali; pa poderla se je she slo od tiftiga zhafa, kar ga ni bilo doma. Njegova kupzhija je minila in nihzhe se ni dobil, ki bi bil she dalje kupzheval. Dosti je imel opraviti, preden jo je sopet popravil, in sopet kupzhevati sazhel, kjer sta mu she tudi sinova pomagala.

Na deshelo je shel tudi, kjer je imel svoje premoshenje. Tudi tam so ga s veseljem prejeli in njegova sinova. Vsa val je shla vkup. Ljudje ki so nekdej slo sgrabljena fantka objokovali, so tudi sdaj, ko so zvetezha mladenzha in nju shlahtniga ozheta sagledali, felse od veselja prelivali.

Tudi tu so dali hifho in vse v shtant. Hifha se je Luzju jako popravljenja potrebna sdelala in koj je skerbel, de bi jo svunaj in snotraj popravili. Gredov sa zvetlize ni bilo nizh viditi, sele in repo so tam sadili. Samo sadniga drevja, ktero je Luzi safadel, je bilo lepo viditi. Mlade drevesza, ktere je on sadil, so bile she drevesa s koshatimi vejami, polnimi selenja in neshtetiga zvetja.

Eno leto so imeli ozha in sinova veliko delati. Špomlad se s vso svojo lepoto sopet verne. Kadar so svoje opravke v mesto in soparni pifarnizi konzhal, pridejo na kmete se pokrep-

zhat, oddahnit in dobrotljivoŝt in prijasnoŝt boshjo v njegovih lepih delih ŝpremiŝhlevat.

Nekiga dne ŝpomladi ŝedita oba mladenzha na klopi sraven hiŝhnih vrat. Ozha je imel ŝhe par piŝem piŝati.“ Kar na ŝtesi ki je bliŝo sa hiŝho v vaŝ peljala, ptujiga popotnika ŝagledata, ki ŝe je po hiŝhi oserl, kakor ŝe jima je ŝdelo, kjer bi prenozhval; dolgo, rjavo je bil oblezhen, imel je dolgo belo palizo, pod levo paŝdiho pa bukve, in na glavi zherni ŝlamnik, ki je bil na obeh ŝtranih privihan. „To je naboshen kloŝhterŝk frater, pravi Timotej, ali pa zlo kak zhaŝtitljiv pater is kakiga kloŝhtra.“ „ŝdi ŝe mi, de ne poŝna tega kraja, mu rezhe Filemon, povabiva ga, de naj pri naŝ prinozhuje. To bo naŝhi hiŝhi blagoŝlov prineflo.“

Na proti mu greŝta. On pa jima obe roke pomoli in veŝ radoŝten rezhe: „Bog vaj ŝprimi, ljuba moja ŝinova. O tako ŝe Bogu ŝahvalim, de ŝta ravno vadvva perva zhloveka, ki me tu, pri vaŝhi hiŝhi ŝrezhata.“ „O dragi uzhenik ŝapijeta oba. Vŝa ŝrezhna in radoŝtna in hitita k njemu. O ljubi pater Anton! Kako naj veŝeli to, de vaŝ ŝopet vidiva.“ Ker ŝta doŝlej veŝlej po vertnarŝko oblezheniga vidila, ga niŝta prez ŝpoŝnala v kloŝhterŝki obleki. „O kako ŝe bodo ozhe veŝelili! pravita, o pojdite koj k njim.“

Vŝak ŝa eno roko ga primeta in ga k ozhetu peljeta, ozha ŝe je ravno tako veŝelil. Oba zhaŝtitljiva moŝha ŝe is ŝolsami in hvaŝeshnoŝti proti Bogu objameta. Timetej in Filemon ŝta vsela drasimu uzheniku ŝlamnik, palizo in plaŝh prozh, in na mehek ŝedesh ga peljeta, de bi ŝe pozhil. „Vŝedita ŝe tudi sraven njega!“ jima rezhe ozha, in ŝe ŝam tudi njemu na ŝproti vŝede.

„Kaj pa naš prijatelj Abdala dela? rezhe sdaj Luzi, kaj pa njegova gospa, bogabojezha Elmina? Ali bošta mogla, kakor šta si namenila v našo dešelo priti?“ „Mišlim, odgovori Anton, de se imata dobro, in kmalo bodeta tudi sim prišla. Jes sim jih pa še pred šestimi meszi sapustil. To se je tako godilo. Kakor veste, de sim jes is reda svetiga Franziska. Prav potrebno mi je bilo kak naš klošter obiskati, de bi se v svojo kloštersko obleko napravil. Profil sim tadaj svojiga prijatla Abdala, de bi smel preiti, kakor se on na pot odpravi, kar mi je tudi, ako ravno ne prav rad, dovoljil. S kakim veseljem so me v kloštri sprejeli, vam ne morem dopovedati. Moji sborniki niso nizeh vezh od mene, od tistiga zhasa, kar sim bil v turško sushnost odpeljan, šlihalo, in mišlili so, de sim mertev. Prav pasljivo so moje pripovedovanje poslušali in Boga so hvalili in zhasčili, de je Abdala in Elmino rasvetlil. In kar sim jim od vaji, ljuba moja finova in od vajniga ozheta pripovedoval, so serzhno poslušali in sa to Boga hvalili. Vsi so bili možno veseli!“

„Pa od vseh patrov šta se samo dva spomnila, ki šta bila naj starji, de šta me posnala, vsi drugi so sa menoj še le v klošter prišli, in so le od mene praviti šlihalo. Zhasčtitljiva dva šivzhka s svojimi sednimi glavami, gvardjan in starashina od kloštra šta se med vsemi naj bolj veselila ko šta me vidila. Ravno tako sim mogel, ko sim jim pripovedoval, med njima sedeti, kakor sdaj med vama, zvetezha mladenzha. Ko sim svojo pripovešt sklenil, šta besede povedala kterih ne bom nikoli posabil in tudi vadvu si jih morete v serza utišniti.“

„Pater gvardjan mi je rekel: „Ali se s he spomniš besed svetiga pisma, ktere sim ti pri flovesu povedal: Ljubi gospoda, in on ti bo storil, kar bo tvoje serze sheljelo. Te besede so gotove refnize, sakaj kdor Boga ljubi nizeh posvetniga in napzhniga ne sheli. Veliko sheljo si imel, nevernike spreobrazhati in to je sdaj gospod po tebi spomnil.“

„Starashina od klofhtra je rekel: „Takrat ko si se na pot podal, sim ti rekel: „Isrozhi gospodu svoje dela in on bo vse dobro storil.“

„Tudi te besede so se spolnile; Bog je vse, ako smo ravno veliko terpeli, poslednizeh dobro storil.“

„In sdaj nizeh vezh ne manka, pravi Anton, de bi bilo moje veselje popolno, kakor de bi s he Abdala in njegovo brumno Elmino tu imeli, in kmalo bodeta tudi po boshji volji pri nas.“

Ker je s he posno in Anton filno truden bil, je le s he nekoliko pri vezherji prigrisnil in potem pozhivati shel.

Eno in dvajseto poglavje.

Sopet se vidijo, ali: Snidenje.

Drugo jutro rezhe Anton Luzju in njegovima sinama: „Morebit vas s he danas velika radoft prizbakuje. Zhe pojde vse po volji in nizeh na pot ne pride, prideta s he danas Abdala in Elmina. Nifim vedil, zhe bi vam povedal ali ne, ker bi se vunder snalo primeriti, de bi ne imeli s he danas taziga veselja. Pa vunder mislim naj bolj tako delati, de sim v svojim od-

kritoferzhen. "Luži in njegova finova so se she upanju, de bodo she danaf veselje imeli svoje drage prijatle viditi, veselili. Kmalo po jedi in she dolgo pred vezheram sta rekla oba mladenzha: „Sdaj pa pojdimo svojim ljubim gostovam naprot!“ Prav imata ljuba fina! jima rezhe ozhe. Pojdita oba; jes bom posnej sa vama prishel. Sdaj bom pa she nekoliko pri svojim ljubim prijatlu ostal. Truden je she od poti, in ne more vezh hoditi in tako samiga vunder ne morem pustiti.“

Oba mladenzha sta hitela. She eno uro daljezh sta shla in smiraj dalje gledala, bres de bi bila koga sagledala, kakor le tu in tam kakiga kmeta, ki je is mesta shel; pa nizh ni ma ni snal od ptujih popotnikov povedati. Poslednih rezhe Timotej: „Tam le pride lahek vosizhek, na katerim sta en gospod in ena gospa. Ta dva sta morebit!“ „Oh nak, rezhe Filemon, kakor se na njih noshni vidi, sta dva imenitna ogerška plemenizha.“

Vos se blishej pripelje. Sdaj pravi gospa: „Timotej! Filemon! O ljuba moja otrozhizha!“ Elmina je bila. Tudi Abdala ju je klizal: „Bog vaj sprimi ljuba finova!“ Obštati vkashe vosniku, in rezhe Elmini: „Štopiva s vosa in pojdiva to malo pot k nogam.“ Oba gresta s vosa in tako prijasna mladenzha posdravita kakor le mili starshi svoje otroke, kadar se sopet vidiyo posdraviti morejo. „Kako se imajo vajni ozhe? rezhe Abdala!“ „Ali je Anton srezhno prishel? vprasha Elmina.“ „O srezhno, odgovorita veselja mladenzha. Ne moreta se bolj imeti. Prav veselita se, vaj sopet viditi in vaj tudi s veliko radoštjo prizhakujeta.“

Timotej je Abdala vprašal: „Ali je vaš vunder sultan spustil?“ „Prav rad, mu odgovori Abdala, pa prav milostljivo. Tudi mi je privoljil, v keršhanske deshele popotvati. Tudi mi dal pozhaftnjo sabljo, de bi mi, kakor je rekel, mojo svešto flushbo plazhal.“

Filemon je Elmino vprašal: „Od kod imate to lepo ogerfko obleko?“ „Ali fi, je odgovorila, na uniga perpravrniga krajazha posabil, kateri je tvojiga brata in vajrniga ozheta tako snashno oblekel? Moj mosh ga je kupil. Ko je ene mešze v najni hišhi shivel in se smiraj svešto in poshteno obnašhal, fim mu narozhila, meni in Abdalu ogerfko obleko narediti. Nad tem je od veselja poskakoval.“ „To vašhe narozhilo, je rekel mi stori prav sladko upanje. Vidim is tega de bodete kmalo prosto in ozhitno keršhansko vero pokasali.“

„Ref je taka, fim mu odgovorila, pa sdaj more to she skrivaj ostati.“ „To se ve, je rekel, sa to bom pa tudi saklenen v svoji ispiži shivel. Vzheraj vezher fim, je rekel nalash, ko fim se navezherjal lepo belo skledo na tla vergel, de se je v koshzhke rasletela. Režite torej, de fim sapert.“ Tako je mladi mosh nekoliko lahko misleni rekel. Tega nifim hotla rezhi. Pa ljudje pri hišhi so vunder mislili, de je savoljo tega pregreshka sapert bil, in jes fim fi mislila, de bi bilo nespametno, jim te krive misli odvseti. Obleko je tako lepo naredil. S sabo sva ga hotla vseti; pa raj je k svojim starim starshem shel. Dovoljila sva mu in she denarjev sa popotnizo sva mu dala. Od veselja se je nad tem jokal, in drugi dan je shel.“

Timotej je Abdala prašhal: „Ali ste s svojo

gospo tako dolgo pot sami storili.“ „O nak, mu rezhe Abdala, jaki stotnik Omar, ki je sdaj tudi kristjan, naji je spremljal.“ „Kaj pa blaga potreshniza Zerina pozhne, vprasha Filemon Elmino, ki je naj tako rada imela, in ki si je toliko s nama prisadjala, ko sva she fantka bila?“ „Tudi ona je pri meni, rezhe Elmina, tudi ona je kristjana.“

Mladenzha sta she po drusih fushnizih in fushnizah prashala, ki so se med drusimi s kerfshansko poterpeshljivo in poterplenjem s fushnim stanam obnafhali in jima dosti dobriga skasali. „Nektere s med njih sva s sabo vsela, mu odgovori Abdala. Dobrovoljni so hotli v najni flushbi ostati. Drugim ki so po svoji domazhiji, po svojih starshih in shlahtnih hrepeneli, sim svoboda dal, in jim kar jim je bilo treba, sa pot dal, in jim priloshnost dal, de so ravno v svojo domazhijo prishli.“

Elmina je povedala, de je mlada turshka fushniza Orma ki se je vedno in najbolj s ljubeshnijo, svestobo in privershnostjo dershala, sdaj tudi kerfshansko vero nase vsela in tudi pride. Pri kerstu je dobila ime Roda, kakor tista svesta dekla v svetim pismu.

„Pa kje ste pa pustili vse te ljube ljudi? vprasha Timotej. Sakaj niso pri vas?“ Elmina mu rezhe: V mesto kjer smo snozh prenozhili, sva jim rekla, de imajo tam ostati, de jim bova dalje povešt poslala. Bala sim se, de bi vajniga ozheta in vaj, ko bi s toliko ljudi prishla, nadlogovala.“ Ref je taka, rezhe Abdala, ko bi taka tropa eno hisho obdalo, bi ne bilo drugazh, kakor vojska!“

„O ne bojte se, rezheta mladenzha, ne

majnka nam prostora. Mi bi vam bili še vstregli, sdaj se bo pa loshej storiti dalo.“

Dva in dvajsto poglavje.

Vezherja.

S tazimi pogovori prideta Abdala in Elmينا od obeh mladenzhev spremljena blishej vafi. She komaj zhetertinko ure je bilo do vafi, kar jima prideta Luzi in Anton nasprot. Abdala in Luzi se s ganenmi serzi objameta; Elmينا je pa Luzju roko podala. Abdala in Elmينا sta ga v sredo med se vsela in se prav shivo in prijasno s njim pogovarjeta. Toliko so si imeli povedati, de niso mogli nehati, zlo komaj sazheti so vedli. Anton je shel med obema mladenzhama. Vsa radostna sta mu vse pripovedvala, kar sta od Abdala in Elmine slisjala, in Anton, ki she veliko tega ni vedel, ker je she davno Turzhijo sapustil, je bil jako vesel.

Ko so do hishe prishli; rezhe Luzi Abdulu in Elmini: „Mir boshji pridi s vama v to hisho in ostani vedno v nji! — To stanishe je res majhno in nisko memo veliziga in krasniga gradu, kteriga sta vadva is ljubesni do Boga in do Kristusa sapustila. Pa vse, kar imam vama je na ponudbi. V kershanski ljubesni in s hvaleshnostjo do Boga vshivajmo mile dari ktere nam podeli. Mislim de bomo prav dovoljni in lepo tu shiveli.“

„Res je, rezhe Anton, marmorjove osidje in s slatam in svitljenmi tapetami olepshane stene tega ne sture. Serzhniga miru in praviga sveli-

zhanja, ki ga le Bog more dati, ne morejo dati. Marfikteri vbog v svoji kozhi bolj sadovoljen in frezhiin shivi, kakor bogatinzi v svojih gradovih.“

V hišo grejo, misa je bila še pregerena. Elmina je okroglo in lepo miso s veseljem ogledvala, pa vunder je rekla: „Sakaj samo shtiri shlize? Ali Timotej in Filemon ne bota pri vas jedla!“ Oba rezheta: „Veseliva se in veliko zhaft si delava, de svoji drugi materi in njenimu moshu, svojmu velikmu dobrotniku pri jedi streshva. Ne dava si braniti, de bi vam ne stregla.“ Tudi pri tem opraviu sta bila tako pasljiva, tako pripravna in urna, tako postreshna in prijasna, de je pasha rekel, de mu pri vfi svoji mogozhnosti in velizhaftvu plashni sushniki nikoli niso tako dobro stregli. „Ljubesen je zhes vse, rezhe Anton, kar se samo is strahu in file ali savoljo denarjev stori, ne velja nizh. Gospodam in flushabnikom le prevezhkrat nevoljo dela.

Ko so še pol pojedli, rezhe Elmina: „Sdaj pa ne morem dalje gledati, de bi vadvva ljuba finova, nam stregla, Pridita in vsedita se k misi. Prostora je dosti pri misi in tudi jedi je obilno.“ „Taka je, rezhe Abdala; ti Timotej, se tukej med mene in tvojiga ozheta vsedi!“ „In ti, ljubi Filemon, rezhe Elmina se vsedi tukaj med me in med nashiga uzhenika!“ Branila sta se in rekla sta: „O faj sva še od veselja fita, ne marava sa jed.“ „Elmina pravi: Lepo je, zhezlovek lepshi veselje posna, kakor jed in pijazho; pa tudi veselje pri obedi se poviksha s hvaleshnostjo proti Bogu in s gostoljubnostjo.“ Anton je samo to rekel: „Vbogajta!“ In v tej prizhi sta se oba k misi vsedla. Elmina je Fi-

lemonu in Abdala Timoteju na ploščezek ali talar jedi naloshil in jedla sta oba.

Na misi je tudi v lepih posodah vino stalo. Pa Abdala in Elmina sta pri jedi sgol vodo pila. „No, rezhe Luzi, sapezhateno steklenko ali flaško odperšhi, sdaj morata pa vunder nekoliko vina pokufiti! Prav shlahtna kapliza je, is Tokajškiga je. Sa to ga pa tudi, kakor vidita le is majhnih kosarzhkov pijemo. Pita no, jima rezhe smehljaje, zhe ne, bom mislil, de sta she Turka.“ „Bom pa pil: mu rezhe Abdala. Pervo pot sdaj vino pijem. Sakaj prerok Mahom je, kakor ste ravno rekli, Turku vino piti zhisto prepovedal. Abdala je koj pil in kosarzhik sprasnil. Elmina ga je le pukufila. Pa rad si je dal Abdala she natozhiti. „Kar she tudi lashnivimu preroku odpuštiti nemorem, rezhe Abdala, je tudi to, de je Turkam tako shlahtno pijazho prepovedal.“

Anton, ki je zhes vse prav milo sodil, je rekel: „Ne rekel bi, zhe nima Mahom v tej rezhi nekoliko prav. Gotovo je dobro vedel, sakaj je vino prepovedal. Sa Turke — in zhe mi ne samerita! — sa tako firovo ljudstvo, kakor so tistikrat Turki bili, je taka prepoved jako dobra. Oh! vino in druge mozhne pijazhe so she marfiktero hudobijo in nefrezho naredili, zhe so jih ljudje mozhno pili. Marfikter pijanez je svoje premoshenje, sdravje in shivljenje sapil. Tudi je pijanost she mnoge ljudi ki strashno gerdim djanjem, in she zlo k moritvi sapeljala. Ref bi bilo dobro, ko bi vunajne file in prepovdi treba ne bilo. Ljudem ki so k pameti in sposnanju refnize prishli, bi ne bilo take prepovdi treba. Pa pijanzu, ki se ne more

sdershati, bi ne vedel drugazhe svetvati kakor se vinu in drugim takim pijazham odpovedati in ofhtarije ali shgajnarije ne vezh pogledati. „No, no, rezhe Luzi, vama bi ref ne bilo treba tako svetvati.“ She en pot mu je hotel natozhiti. Pa Anton je kosarzhhek s roko pokrila, ter rekel: „Dovolj je. Vama pa ljuba prijatla, ne morem braniti, she pita, kar je v posodah. Drugo in tretjo pa, ljubi Luzi, rezi sopet v shrambo nesti.“ Pa she pol kosarzhka ga je mogel Anton sprasniti. Špili so ga is te posode in Abdala je bil od mervize vina, kteriga she nikoli ni pil in tudi navajen ni bil, prav shidane volje.

Tri in dvajseto poglavje.

Pogled v poprejshne dogodbe.

„Sdaj mi perpusite, je rekel Anton, eno refnizhno besedo govoriti! — Vse svoje dni fim fi prisadeval, pota boshje previdnosti premishljevati. In tako fim tudi našho sgodbo slo premishljeval. Naj vam povem, kaj mi je to premishljevanje prineslo. Od samiga sebe hozhem sazheti“.

„She mlad sholar fim bil, ko fim v red svetiga Franzishka stopil, v red ki je po moji pameti mnogo dobriga storil in mnogo serz Kristufu gospodu pridobil. Pa v sazhetku mi ni nizeh kaj dopadlo, de so mi v kloshtru vert obdelovati dali. Vezh fim hotel biti. Raj bi bil gospodovi vert, vinograd boshji obdeloval. Od shelje fim gorél nevernikam pravo vero osnavati. Poslednizeh se je vunder nekoliko po mo-

ji volji sgodilo. V tiste kraje na ogerško mejo me poshležjo, kjer je bilo malo duhovnov, de bi sveti Evangeli osnanoi. Pa Turki me vja-mejo in v sushnost me peljejo. To fim si mislil, je najvezhi nefrezha v shivlenju. Pa kako mi je sdaj prav prishlo, de fim se v kloshtru vertnarskiga dela nauznil! Savoljo tega so s mano veliko bolje kakor s enimu sushnimi ravnali. Moja umetnost, zvetke ~~rediti~~ in drevje saditi, mi je dala priloshnost, de fim dve lepsi zveltize, dve ~~rodovitnejshi~~ dreveszi — te dva ljubesniva fantka ofkerboval in poduzhil. Šamo v vertnarskih opravilah mi je bilo mogozhe nesposhnanimu v pashetovo hisho priti in uzhenik te shlahadne gospe in posnejshi njeniga gospoda biti. Oh kako bi si bil takrat, ko fim nevoljen v kloshterskmu vertu sa vertnarski nosh ali sa lopato prijel, mislil, de so ravno te tista orodja, s kterimi bom jes ubogi zhlovek tako daljezh prishel, de bom pasheta, mogozhniga namestnika sultanoviga, sapovednika mogozhnih vojfka, kershanski navk uzhil. Tako zhudne so boshje pota; tako zhudnopolno ve Bog s majhnimi pripomozhki velike rezhi dosezhi.“

Ti, ljubi Luzi, si imel veliko shalost prestati, ko sta ti bila tvoja sinova vkradena. Grosno teshko ti je moglo biti, kadar so tebe samiga vjeli in na sushni terg na prodaj pripeljali; pa ravno tam si sopet svoja otroka nashel. Spone so ti s nog vseli! V pashetovi hishi sva se sposnala in naj lepsi ves — ves prijatelstva se je naj ovila. Milostna dobrotniza tvojih otrok je bila sdaj tudi dobrotniza ozheta. Šrezhne duove smo tam preshiveli. Šzer si imel she veliko terpeti. V grosno jezho so te vergli, umo-

riti so te she imeli; smertni mezh je bil she nad tvojo glavo! Po tvojih otrokih te je Bog rešil. Veliko je bilo tvoje terplenje, pa she dosti vezhi je bila in je she tvoja radoſt. Bog pelje v jamo in sopet is nje. On ve opravim zhaſu pomagati. Tiſtim, ki ga ljubijo, vse k pridu obrazha!“

In vadvva moja fina, vadvva ljubesniva dvojzha! — kaj zhem od vaji rezhi? Nad vama in s vama se je Bog mogozhniga ſkaſal. Jako podobna vaj je vſtvaril; vſo enako in ljubesnivo podobo je vama dal, ktera je vſih ozhi naſe, vama pa ſerza ljudi obrazhala. Ko je vaj v hiſho kupzhevavza s ſuſhnimi pripeljal, je she mene naprej poſlal, de bi vaj v tiſtim vertu kerſhanski nauk uzhil, in de bi vama pomagal Boga in Jeſufa Kriſtufa bolj ſpoſnati. In kdo je tako ſe primeriti puſtil, de ni Elmina, ta jaka priyatliſa otrok, nizh otrok ſama imela; de je ravno takrat ko je vaj kupzhevavez s ſuſhnimi na ſuſhni terg pripeljal, pri oknu ſtala; in de je bila takrat, ko ſta ſe filno jokaje poſloviſti imela, tako omezhena, in de je vama ſapuſhena otrozhizhama druga mati bila? Vſe to je Bog tako vladal. Bog je vama takrat, ko ſo vajniga drasiga ozheta umoriti hotli, pogum in ſerzhnoſt dal k proſhni: de naj vaj tudi s njim umorijo. On vama je prave beſede na jeſik poloſhil. Vajni pogled, vajna sdruſhena otrozhja proſhnja — zhes vse pa raſſvitlenje is nebeſ, je ſerze mogozhniga poglavarja tako omezhilo, de ſe mu je taka ſrezha primerila in de imamo ſdaj tako veſelje!“ „Tako je, rezhe Anton v ſerzu ganen, s ſvitlimi ozhmi in s klenenmi rokami: Ti veliki, vſigamogozhni Bog, ki ſi nebo

in semljo vstvaril in vse nashe laze shtel, ki ves svet vladash in vse rezhi vodish, bres kteriga vednosti in volje nobena ptiza ras strehe, noben las ras nashe glave ne pade. Ti si dal, de se je tako sgodilo, de sta bila ta dva fina is ozhetniga doma odpeljana in v ptujo deshelo pripejlana. Ne po volji tistiga hudobnesha ampak po tvojim sklepu sta tje prishla, on sam je mogel soper svojo vednost in voljo pomagati, de se je tvoja volja isfhla! Ti si po svoji modrosti in milosti ozheta od otrok lozhil, de bi nas vse sdrushil, kar nas je tu, v veri v tebe in v tistiga, ki si ga k nashimu svelizhanju na ta svet poslal, v Jesusa Kristusa! Tebi bodi serzhna, neisrezhena vezhna hvala! de bi se ti vfi v nebesih vezhno sahvalili! Tebi bodi hvala, hvaleshnost, flava in zhaft v vekoma!«

Vfi so roke sklenili in vsaka beseda se jim je sopet v serzu oglasila. Polni poboshnosti in s solsnimi ozhmi rezhejo vfi: „Amen!“ Vezh jim polno serze ni rezhi dalo. Nizh ufta niso mogle isgovoriti, kar je jerze zhutilo. Molzhe so fhli ras sebi in grejo pozhivat.

Šter in dvajseto poglavje.

Obhajenja hvaleshnosti.

Drugi dan so vfi prav sgodaj ostali. Od veselja niso mogli dalje spat. V sobi ali zimru so se sbrali, kamor je zhisto sjutrajno solnze sijalo, in naj lepshi pomladanski dan osnanelo. Svojo molitev so Bogu v jutrajni dar darovali. Po tem so fhli na polje, se v jutrajnim hladu

in v dihavah zveté pokrepzhat in solnzni ishod gledati.

Molzhe in s samaknenmi ozhmi je shel Abdala de bi okoljshino pregledal. „Sakaj vse tako na tanko pregledujesh? ga prasha Elmina. „Ali ti ta stara kmetishka hisha tako dobro dopade, de jo tako na tanko ogledujesh?“ „Ne hisha, ampak kraj, kjer stoji,“ ji odgovori Abdala. Luzia k sebi poklizhe, ki je ravno svoje zvetlize Antonu kasal in rezhe mu: „To hisho mislim kupiti. Kmetu, ki v nji prebiva bom toliko sa njo plazhal, de si bo mogel kam drugam drugo, novo in terdnejshi postaviti. Štaro slabo kozho bom dal podreti in si tukej ravno tvoji hishi nasproti stanovanje fidati. Šofeda bova tako. Šamo lepa selena trata s gredmi in koshatmi sadnimi drevesi je med nama in mislim, de bova dobra šofeda. Vsa taka mora moja hisha biti, kakorshna je tvoja. Obe hishi si imata biti tako podobne kakor tvoja sinova. Kadar homo stari ljudje she ozhi satisfnili, ima ta hisha tvojima sinovama in njenim drushinam ostati. Mislim de si bodeta lahko vse enake sbrala, in de bodeta tudi ona dobra šofeda.“ Kar je Abdala rekel, se je spolnilo. She pred jedjo je vsa drushba fajmoshtra tiste vasi obiskala. V njegovim vertizhku so ga dobili. Priletni mosh je Abdala in Elmino tako prijasno kakor sposhtljivo sprejel. S Antonam se je pa kmalo bolj fosnanil in prav terdno ga je sa roko prijel. Ko je she drushba nekoliko zhasa tam bila, rezhe Luzi: „Duhovna dva gospoda se imata she veliko pomeniti, kar ni sa naf posvetne. Pojdimo, gospod fajmoshter bodo pa danaf pri meni kosili.“

Vsi grejo, sam Anton ostane in fajmoshtu rezhe: „Gospod Luzi ima res prav. Dvoje vas imam profiti. Luzi dobi danas she vezh gostov, sa ktere bo komaj dovolj prostora imel; meni se pa bolj spodobi, de sim v duhovski hishi. Profim vas toraj sa kakshno kamrizo, kjer bi mogel sam biti. Druga moja profshnja je pa ta: Ta imenitni Turk in njegova shena, in vsi Turki in Turknje, ki sa njiva pridejo, so sdaj kristjani. Jutro pojdejo v zerkev, in spodobilo bi se de bi sahvalno flushbo boshjo imeli.“ „Prav veliko, je rekel fajmoshter, tako veliko flushbo boshjo, kakor nam bo le mogozhe. Šaj res, saj res, danas je she sabota in jutro bo nedela. To je kmalo napravljeno. Moj meshnar in jes si bova prisadjala, kolikor je nama mogozhe. Lepa flushba boshja je potrebna!“ Antona povabi, de bi jo on imel. Anton mu oblubi, in se priporozhi. Fajmoshter je pa tako urno, kakor so mu noge pripustile, k meshnarju hitel, de bi se s njim, kar bi bilo treba, pomenil.

Svezher je bilo pri Luzju novo veselje, novo posdravljanje. Abdalovi in Elminini derhal, sami kershanski prijatli so prishli. Štotnik Omar in dva flushabnika na konjih so bili she po tursko napravljena. Zerina in Orma, in she druge dve flushabnizi po ogersko napravljene so v velikim Abdalovim teshkim vosu bile, sa katerim je shlo she mnogo vos. Abdala je lahki vos le najel, de bi she do vezhera do Luzja prishla. Drugo jutro grejo vsi v zerkev. Vsa obzhina je bila she davno v zerkvi sbrana, ljudje so svedli, kako imenitne gostje so prishle: Pasha so rekli, njegova shena in njegovi derhal, sami Turki, ki so se prekerstiti dali! To je veliko zhudo.“

Fajmoshter v svojih najlepših oblazhilih, je Abdalu in Elmini na pragu zerkve po stari shegi shegnano vodo podal. „To je, rezhe Anton, ki je sraven fajmoshtra stal, spomin na kerstno vodo in na kerstno obljubo. Kolikorkrat v zerkev stopimo, moramo vselej obljubo ponoviti, de hozhemo vse spolnovati, kar smo pri kerstu obljubili.“

Zerkev je bila s selenimi vejami, altar s venzi olepshan. Šrebern krish in shešt prishganih svezh je stalo v lepih svezhnikih na altarju. Velika krasna podoba je tudi lepszala altar; tudi na lepih belih stenah so bile lepe podobe. Luzi je dal novo zerkev sidati in njegova rajnka shena je veliko zerkvi darovala.

Elmina je nekoliko savseta obstala in zerkev ogledvala. Rasun tiste sobe, ktera je bila v kapelizo prenarjena, she nobene druge kershanske zerkve ni vidila. „Take so vse kershanske zerkve, ji rezhe Luzi, samo shkofijske zerkve v velikih mestih so vezhi in lepshi, na sploh tej enake.“ Takrat so bile she vse kershanske zerkve na Ogerškim in na Nemškim sgol katolshke zerkve.

Fajmoshter je peljal Abdala, Elmino in Luzja k spovednizi, ki je s shkerlatam pregernena pred altarjem stala. Anton je shel pa v sakristijo. Pa kmalo pride v bogatih s slatam olepshanih oblazhilih is sakristije. Timotej in Filemon sta prishla pred njim, ker sta si zhašt storila, mashniku pred altarjem strezhi. Kadilo so v kadivnizi prishgali in prijetno je po zerkvi sadishalo in se proti nebu kadilo. „Tako, je rekel Luzi, mora tudi nasha molitev proti nebu iti.“

Ko je mashnik pri altarju sveto djanje sazhel, se je sazhelo lepo petje. Pa kmalo je so-

pet ljudstvo v molitvi omolzhalo. Zhes nekoliko je sopet sazhelo. In tako usajemno. Elmina, Abdala in vsi prizhijozhi so bili polni poboshnosti.

Poslednizh sapoje she mafnik hvalno pesem: „Gospod mi tebe hvalimo!“ in vse ljudstvo je sa njim to krasno hvalno pesem glasno pelo.

Ko je drushba po slushbi boshji is zerkve prishla, je rekel Abdala: „Vse nashe prihodno shivljenje ima hvalno petje biti. „O Bog, mi Tebe hvalimo!“

K a s a l o.

	Stran.
<i>Pervo poglavje.</i>	
Ozhe ino mati	3
<i>Drugo poglavje.</i>	
Ukradena otroka	8
<i>Tretje poglavje.</i>	
Kupžhevavez s fushnimi	12
<i>Zheterto poglavje.</i>	
Poboshni vertnar	14
<i>Peto poglavje.</i>	
„Sushniski terg	17
<i>Shefto poglavje.</i>	
Elmina	20
<i>Sedmo poglavje.</i>	
Vojfkni vjetnik	25
<i>Osmò poglavje.</i>	
Pafha	28
<i>Deveto poglavje.</i>	
Beg	30
<i>Defeto poglavje.</i>	
Nova nevarnost	34
<i>Enajsto poglavje.</i>	
„Skufhujave	37
<i>Dvanajsto poglavje.</i>	
„She ena tefhka skufhujava	40

Trinajsto poglavje.

Luzi na kervavi misi 45

Šternajsto poglavje.

Dvozhka pred pafhetam 47

Petnajsto poglavje.

Vesele osnanila 52

Šestnajsto poglavje.

Velik fhlep 57

Sedemnajsto poglavje.

Kerfhanfka flushba boshja 61

Osemnajsto poglavje.

Slovo 74

Devetnajsto poglavje.

Kupez s drasmi kamnizhi 67

Dvajseto poglavje.

Menih 72

Eno in dvajseto poglavje.

Sopet se vidiyo, ali: Snidenje 79

Dva in dvajseto poglavje.

Vezherja 80

Tri in dvajseto poglavje.

Pogled v poprejshne dogodbe 83

Šter in dvajseto poglavje.

Obhajenja hvaleshnofti 86

26

A decorative border of repeating floral motifs surrounds the central text. The motifs are arranged in a rectangular frame, with larger circular designs at the corners.

V LJUBLJANI.

Natisnil, saloshil, in na prodaj jih ima Joshef
Blasnik, na brégu, Nr. 190.

1842.
